

Domoljub

V Ljubljani, 29. decembra 1939

Leto 52 • Štev. 52

Za pravični mir

Na sveči večer se je zbral v Vatikanu kardinalski zbor in čestital papežu Piju XII. za božične praznike. Sv. Oče je imel na kardinala nagovor, v katerem se je dotaknil tudi sedanje vojne in v prvi vrsti obsodil politiko sile, zlasti pa napad Rusije na Finsko.

Sv. oče je govoril tudi o temeljih, na katerih bi se lahko po njegovem mnenju zgradil pravičen mednarodni mir.

Svoboda vsem narodom

1. Zagotoviti je treba pravico do življenja in neodvisnosti vsem narodom. To je osnovna zahteva za pravičen in časten mir. Zelja do življenja, ki jo goji vsak narod, pa se ne sme opirati na smrtno obsodbo, izrečeno nad drugim narodom. Če bi ta enakopravnost izginila, ali če bi bila ogrožena, potem zahteva pravni red popravilo, toda ne z mečem, temveč po pravilih pravice in vzajemne pravičnosti.

Duhovna in materialna razerožitve

2. Da bi tako ustvarjen red mogel biti dolgotrajen, morajo biti narodi osvobojeni izpod suženjskega jarma, ki jih tlačijo zaradi tekmovalnosti v oboroževanju. Prav tako morajo biti ti narodi prosti strahu pred materialno

silo, v kolikor se ta sila pojavlja kot tiranski rušitelj miru. Mirovni predlogi, ki ne bi upoštevali temeljnega pomena vzajemne razorožitve, ki bi bila tudi praktična, kar se tiče njenega duhovnega pomena, bi pokazal prej ali slej, da se ohraniti ne morejo.

Potrebne so ustanove, ki bodo jamčile za izvajanje pogodb

3. Pri prenosu skupnega mednarodnega življenja bi morali na vseh straneh uvideti vrzeli in pomanjkljivosti iz preteklosti. Tudi pri obnovi mednarodnih ustanov bi morali upoštevati izkustva, kakršna so nastala kot posledice prejšnjih pobud. Ker pa je za človeško slabost težko, reči bi se dalo celo, da je nemogoče, da bi vse predvidela in vse zagotovila v mirovnih pogajanjih, takrat, ko se je težko sprostiti strasti in jeze, je treba ustanoviti pravne ustanove, ki bi zmogle jamčiti točno uveljavljanje dogovorov, ki so odločilnega pomena za častni sprejem mirovne pogodbe in bi se izognil tako svojevoličnemu ter enostranskemu tolmačenju pogojev teh pogodb.

Pravice narodnim manjšinam

4. Če se hoče zagotoviti Evropi boljša organizacija, potem je treba posvetiti posebno

pozornost eni stvari, in upoštevati je treba potrebe in pravične zahteve vseh narodov, kakor tudi narodnostnih manjšin. A te zahteve ni zmerom dovolj, če temelje na jasnem pravu, ko pa so pogodbe, priznane in odobrene, še v veljavi, pa se temu protivijo. Te zahteve zmerom zaslužijo pravično razpravljanje, da bi se ustreglo pravičnim zahtevam na miroljuben način in če je to potrebno, tudi s pravično, modro in složno preureditvijo pogodb. Številni povodi za uporabljanje sile bi se odstranili, če bi se uvedlo dejansko ravnotežje med narodi in obnovi temelj vzajemnega zaupanja.

Duh krščanske ljubezni naj prevlada nad narode

5. Pa tudi boljše pogodbe bi bile nepopolne in obsojene na neuspeh, če bi tisti, ki vodijo narode ali pa narodi sami ne dopustili, da jih prevlada tisti duh odgovornosti, ki odmerja človeške odnose po enostavnih in nespremenljivih odredbah božanskega prava, to je prevladati s tisto npravnostno pravico, to je s tisto vesplošno ljubeznijo, ki gradi mostove do tistih, ki nimajo te sreče, da bi bili naši Cerkvi.

Pogled na notranjo politiko

Zaradi hudih zunanjepolitičnih dogodkov, ki obračajo nase pozornost vsakega človeka, politično življenje v notranjosti države stopa precej v ozadje. Največji dogodek v letu, ki gre k zatonu, je v naši državi bil pač sporazum med Hrvati in Srbi. O tem je bilo povsod dovolj govorjenja in pisanja. Pa tudi ta veliki dogodek dobiva svoje pravo ozadje in svoj pomen prav ob zunanji politiki. Saj je prišlo do sporazuma v veliki meri iz strahu, kaj bi bilo iz enega in drugega naroda v naši državi, če bi državo razkrajal nadalje notranji spor. Kar pa je bilo notranjih političnih dogodkov, so se vsi razvijali okrog posledic sporazuma.

Prva posledica je bila, da se je začelo govoriti o večji politični svobodi, svobodi shodov in sestankov ter o svobodnih novih volitvah. Zlasti hrvaški listi so napovedovali skozi več mesecev kmalu nove volitve po novem

volivnem redu. Brez dvoma smo Slovenci za drugačni volivni red kakor je bil dosedanja. Dosedanje volitve so bile javne in zato je mogel eden na drugega paziti, kako voli, in mogel tudi nanj pritiskati. Ker je manjkalo tajnosti, je manjkalo tudi svobode. Zelo nenaravno je bilo tudi to, da je bila večina tako zaščitena, da je dobila kar dve tretjini vseh poslancev, čeprav je morda dobila le navadno večino med vsemi strankami, ki so nastopile pri volitvah. Zato bomo mi z veseljem pozdravili nov volivni red, ki bo dal več svobode in ki bo pravičnejši. Vlada, ki bo nov volivni red prinesla, si bo stekla za državo velikega služe. Nič pa ne verjamemo v nove volitve. Sedenji čas, poln zunanjih nevarnosti, ni pripraven za volitve. Zato mislimo, da v doglednem času, dokler se ne pomiri evropska vojna napetost, ne bo nikarih volitev.

Vendar pa je pisanje listov o volitvah vzbudilo mnogo želja. Marsikdo bi rad počasi prišel v političnem življenju do veljave in na vrh. V sedanjem času splošne napetosti in nezadovoljnosti so dvignili glavo tudi komunisti in razne njim podobne levičarske skupine. Nenekrat se je ustanovila v Zagrebu za Slovenijo Zveza delovnega ljudstva. Ti hočejo biti nova stranka za vse revne in uboge. Obetajo takoj raj na zemlji, samo da oni pridejo do veljave. Skrivajo se pod to zvezo komunisti in vlečejo za seboj tudi nekaj drugih nerazsodnih ljudi, ki hitro sedejo na vsake limanice. Ta nova stranka je dejansko stranka komunizma, pa četudi njeni očetje trdijo, da niso komunisti. Volk pač menja dlako, ne menja pa svoje narave.

Ustanovila se je tudi druga mala stranka, ki nosi naslov Kmečko-delavska stranka.

Njeni prvaki so nekdanji socialni demokrat dr. Lončar in ljubljanska odvetnika dr. Vavpotič in dr. Viktor Maček. Ta stranka hoče zbrati delavce in kmete, vendar pa se nekako skuša izogibati pravega komunizma.

Da bi bila zmeda še večja, so se spomnili štirje gospodje v Ljubljani, da bi bilo dobro ustanoviti znova nekdanjo Slovensko ljudsko stranko, in so začeli očitati dr. Korošcu, da ne vodi dovolj slovenske politike. Dokazov za to seveda ne prinesejo nobenih.

Nekaj razgretih glav, ki so našle zavetišče pri tako imenovanih krščanskih socialistih, je tudi izdalo svoje pozive, da se ustanovi nova slovenska stranka, ki naj bi bila edino prava.

Rastejo torej nove stranke kot gobe po dežju. Vse to pa so samo poskusi, kako bi prišli, če bi jim bila sreča mila, posamezni veljaki do poslanskih mandatov. Ker ni izgleda, da bi bile kmalu kake volitve, bodo tudi ti poskusi klavirno zaspali. Če pa bi prišlo do volitev, bi spet imeli kot včasih, celo vrsto volivnih skrinjic, ki pa bi ostale kot v prejšnjih letih na volivni dan prazne, na veliko žalost propalih kandidatov in začudenje in osramočenje čuvarjev skrinjic, ki bi zvečer ob volivnem zaključku videli prazno skrinjico in praznoto svoje politike.

Če govorimo o notranjepolitičnih dogodkih, bi bilo morda zaznamenovati razvoj mišljenja med Srbi, odkar je sprejet sporazum med Hrvati in Srbi. Vedno bolj se poudarja v srbskih političnih krogih, da je treba, da pride sedaj tudi do neke srbske in slovenske banovine. Srbi se boje, da bi se razvnelo gibanje za samostojne banovine kot Bosna, Črna gora in morda celo Vojvodina, pa bi tako vpliv srbskega bi razdeljen in zmanjšan. Zato zahtevajo, da se pri ustanovitvi srbske in slovenske banovine s podobnim področjem kot je ustanovljena hrvatska, preden bi šli na kake nove volitve. Danes ni med Srbi nobene politične skupine, ki bi odrekala Slovincem pravico do slovenske banovine in tudi hrvaški politični veljaki iz dr. Mačkove skupine poudarjajo, da je ustanovitev slovenske banovine nekaj samo po sebi razumljivega. Bližamo se torej ustanovitvi slovenske banovine in prepričani smo, če ne pride kaj izrednega, da bomo v novem letu 1940 slovensko banovino že tudi organizirali.

Največjega pomena je, da je po sporazumu med Hrvati in Srbi centralizem dejansko smrtno zadet. Danes ga prav za prav ne upa nihče več zagovarjati. Kar smo dvajset let neprestano poudarjali kot državno potrebo, to se sedaj uveljavlja. Centralizem, proti kateremu smo se borili, bo moral popolnoma izginiti. To je v naši notranji politiki v minulem letu največji dogodek. Zeleli bi, da bi bila sedaj kmalu organizirana in res urejena hrvatska banovina. Zato je vsakemu dobremu državljanu tudi pri nas neprijetno, da slišimo, kako na Hrvaškem dviga glavo komunizem, kako meša nekatere glave nekdanja samostojna demokratska stranka in kako se zbirajo po mestih nezadovoljneži proti politiki podpredsednika vlade dr. Mačka, tako imenovani hrvaški frankovci. Bog daj, da bi hrvaški voditelji znali pametno, pa z močno roko ukrotiti razne levičarske hujskače in da bi se znali oprostiti starih vezí s tisto stranko, ki je poprej govorila o jugoslovanskem nacionalizmu, dvigala na čit največjega centralista Pribečevića, ki pa sedaj kot koklja leži pod vozom hrvaške politike.

tike, da ne more odločno udariti proti raznim levičarskim škodljivcem narodne sloge.

Rekli smo, da so notranjepolitični dogodki v veliki meri odvisni od zunanjepolitičnih in da stopajo notranjepolitični dogodki prav zaradi evropske vojskine napetosti zelo v ozarje. Ni dvoma, da živimo zaradi vojske v hudih časih, pa za našo državo in za naš slovenski narod tudi zelo pomembnih časih. Vsak pameten človek ve, da je zlasti v hudih in odločilnih trenutkih povsod prva stvar sloga. Tudi naš narod bo mogel prav uravnati v teh velikih časih svoje korake v bodočnost le, če bo znal složno nastopati. Zato je tudi slovenskemu narodu potrebno, da drži skupaj in da ne cepi nikjer svojih vrst. Iz tega je razvidno, kako otročje neumno delajo tisti, ki ustanavljajo stranke za kake poslanske mandate, ko gre ob velikih evropskih dogodkih morda za vso našo bodočnost in torej treba, da pogledamo tem dogodkom kot enoten in združen narod nasproti. Kakšen smisel naj bi imelo danes cepljenje narodnih vrst v nove stranke in kaj bi mogle prinesiti te stranke narodu novega in dobrega. Če je kdaj potreba zaupanja v vodstvo naroda, je to potrebno v takih pomembnih časih, kot so današnji. Naša želja ob novem letu je tedaj, da bi z božjo pomočjo šli pogumni in enotni nasproti boljši bodočnosti vsega slovenskega naroda in da bi vsak izmed nas storil svojo dolžnost do naroda v polni meri.

Streli mimo cilja

Kadar berem vojna poročila, mi večkrat pride na misel, kaj če bi vse bombe, granate in kroglice zažele! Moj Bog, saj bi bilo že vse uničeno! Angleži bi ne imeli več brodovja, Nemci ne več letal, Finci pa ne več moštva. Hvala Bogu, da si takih topov in strojníc vendar še niso izmislili, ki bi zmeraj kar naravnost v sredo zadevali! Tako gre mnogo strellov mimo cilja.

Naravnost v cilj je sploh težko zadeti. Še pri orožnih vajah se ti zlepa ne posreči, da bi ustrelil naravnost v črno piko. Dobro se spomnim iz svoje vojaške službe, kako sem meril in meril v tarčo, ki je pri miru stala in me tako rekoč čakala, pa še je izstrelak malokdaj obital ravno v sredini. Tudi takrat je šlo mnogo strellov mimo cilja, čeprav se je poročnik jezil, mi smo pa ostali brez tiste kolajne, s katero se kakšen kaplar tako ponaša.

Pri nas, hvala Bogu, krvave vojne še nimamo. Zmeraj bolj pokonci pa dviga glavo naš največji sovražnik — komunizem. Proti njemu se bori tudi državna oblast, saj bremo v časopisih, kako mora zatirati razne hujskaške letake in stopati na prste raznim agitatorjem, posebno pa študentom po univerzah. Vse to je lepo in prav, a samo tak način borbe proti komunizmu je streljanje mimo cilja. Preganjanje, zapiranje, prepovedovanje in vsi drugi varnostni ukrepi nasprotnika dostikrat ne uničijo, marveč ga samo še bolj zakrkejo in razdražijo, da je potem še bolj divji. Treba je pomeriti naravnost v črno piko!

Dostikrat sem že slišal ne samo v cerkvi, marveč tudi na različnih zborovanjih, da je danes pred vsem duhovna kriza; zato da je treba človeku ne samo kruha in denarja, mar-

Zobobol lahko odstrani

VERAMON.

Veramon se nadalje uporablja pri glavobolu, po preveč zavzitem alkoholu, pri bolečinah ran in bolestin menstruacij.

Zavrtki s 2 tabletama in s 10 ter 20 tabletami se doba v vseh lekarnah,

VERAMON

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15443, Z. V. M.

več poštenja in vere. Tega pa človeku ne bodo prinesla razna prisilna sredstva, marveč le dobra krščanska vzgoja. Semkaj bi bilo treba nameriti vso borbo proti komunizmu; to bi bili streli naravnost v sredo! Zalibog pa se ravno tu ne stori dovolj.

Ne poznam toliko mestnih razr, a čudno se mi zdi, da se tam tudi dob kmečki fantje dostikrat izgubijo. Od doma imajo dobro vzgojo, v šole jih dajemo, da bi še bolj postali, pa žal prihajajo nazaj čisto drugačni. Sam imam fanta v ljubljanskih šolah, pa se ga kar bojim, ko pride domov na počitnice. Nobena reč mu ni več sveta, na to, kar smo ga doma učili, nič več ne da. Ne vem, kaj delajo v šoli z njim, da je tak. Priznam, da veliko ve, a srce ima prazno. Ni mu ga samo šola izpraznila, saj tam, kakor mi sam potoži, ga kar dobro drže, ampak druge stvari: knjige, kino, družba, in kaj vem, kaj še vse! Saj res ni čudno, da je fant še zmešan! Kdo naj mu pomaga, kdo pokaže pravo pot? Kar naravnost bom povedal, kakor mislim, dobra verska vzgoja!

Pa veste, kaj mi je fant pred kratkim povedal: »Po božiču menda ne bomo imeli več verouka v gimnaziji. Veroučitelj je 3 mesece učijo zastoj in zdaj so kakor slišino, prošli škofa, naj jih odpokličejo iz šole in pošljejo kam drugam.« Nisem mogel verjeti, da je kaj resnice na tem fantovem pisanju. Ono nedeljo pa sem dobil v roke stare »Slovenec«. No, in tam sem braz z velikimi črkami natiskano: Verouk na ljubljanskih gimnazijah v nevarnosti! Ker imam sam fanta v gimnaziji, sem z zanimanjem prebral tisto poročilo.

(Nadaljevanje na 3. strani spodaj)

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o 85 letnik je postal 21. decembra požrtvovalni, plemeniti in visoko izobraženi gospod kanonik Ivan Sušnji v Ljubljani. Iskreno: Na mnoga let!

o Zlato sv. mašo je daroval te dni p. Ananija v ljubljanskem frančiškanskem samostanu. Se mnogo blagoslovljenih let!

o 100 let bi bil dopolnil 21. dec. 1939 pokojni biseromašnik in zaslužni kulturni delavec g. Tomo Zupan. Naj počiva v miru!

o Sedem križev ima na hrbtu Ivan Kalin. oče naših dveh kiparjev: Borisa in Zdenka. Še veliko blagoslovljenih let!

DOMAČE NOVICE

d Enotna cena za petrolej. V duhu navodil vlade je uprava državnih monopolov uredila to vprašanje tako, da je znižala cene petroleja in izenačila za vso državo. Cena je določena na 7 din za liter. Kdor bo dražje prodajal, bo najstrožje kaznovan po § 102 zakona o državnih monopolih. Prodajalci na drobno so dolžni tako prodajati petrolej od 22. t. m. po enakih cenah v vsej državi.

d Tako je prav. Na številna vprašanja naznanja Klub absolviranih trgovskih akademikov v Ljubljani, da je sicer nameraval tudi letos prirediti trgovski plas, kakor ga je z velikim uspehom prirejal v minulih dveh letih, vendar je to namero za letos opustil, ker smatra sedanjí čas za preveč resen, da bi prirejal ples, čeprav izgubi s tem znaten vir dohodkov, določenih izrečno le v socialne na-

Torej je le res! Sedem ljubljanskih gimnazijških veroučiteljev mora poučevati zastonj 156 ur! Nastaviti jih ne marajo, služijo kot dninarji iz dneva v dan, pa še za tiste ure niso plačani! Na en način jim dam kar prav, če bodo res prenehali; zato namreč, ker vem, da je za vse drugo dovolj denarja, samo za verouk ga je zmanjkalo! To ni prav! Trdno verujem, da bi duhovniki tudi zastonj radi učili, ko bi drugače ne bilo več mogoče, a zdaj menda v Jugoslaviji še nismo tako daleč prišli!

Ne vem, po čigavi krivdi se ravno verouk tako zapostavlja na naših srednjih šolah; v imenu vernih kmečkih očetov, ki smo dali svoje sinove v šole zato, da bodo dobro in verni ostali, pa izjavljam, da kaj takega ne pustimo! S težavo in lastnim pritrgovanjem vzdržujemo svoje otroke v mestu, zato ne moremo mirno gledati, če grozi vzgoji naših otrok nova nevarnost! Zahtevamo, da se verouku tudi dejansko vrne tisto mesto kot ga ima na spričevalih, kjer je natisnjen na prvem mestu! S svojimi glasovi smo podprli sedanje vladne moze, z istimi svojimi glasovi jim sedaj kličemo, naj poskrbe, da bo na gimnazije postavljenih dovolj veroučiteljev, da bo naša mladina versko dobro vzgojena! Če bomo imeli verno mladino, se nam ni bati nobenega sovražnika, pa naj bo oborožen s puškami in kanoni ali pa z lepimi obljubami in hujskaškimi gesli! Vsi drugi koraki so pa v veliki meri samo strelji mimo cilja!

M. B., notranjski kmet.

mene, Trgovskega plesa v letošnjem predpustu torej ne bo.

d Vsa jema zavarovalnica v Ljubljani je kupila v Zagrebu palačo na Zrinjevcu, v kateri je kavarna »Zagreb«, za vsoto 5.315.000 din. Kavarna bo obratovala še nadalje, nekatera stanovanja pa bodo preurejena v poslovne prostore zavarovalnice.

d Blejski kraljevski gradič »Suvobor« so podrli, kakor poroča belgrajska »Politika«. Gradič je star že 55 let in je njegova notranjščina starinsko urejena. Gradič je zgradil knez Windischgrätz, po vojni pa je slovenska vlada podarila gradič regentu Aleksandru, ko je prvokrat obiskal Bled. Računajo, da bodo spomlad začeli graditi nov dvorec, ki bo zgrajen v alpskem slogu, zraven pa bodo zgrajene še nove shrambe za avtomobile.

d Protidraginjsko zborovanje za državne in samoupravne uslužbence, železničarje in vse upokojujence ter njihove svojce je bilo v Celju. Na zborovanju je bilo veliko število uslužbencev iz Celja in okolice kakor tudi iz Savinjske doline. Sprejeta je bila zahteva, naj se plače sedanjim potrebam primerno in nujno uredi tako, da si bodo uslužbenci mogli nabaviti vsaj najpotrebnejše stvari.

VINA

Za težko delo je močno vino!
Dobite ga najlažje v
Centralni vinarni v Ljubljani!

d Nesreče. Križ si je nalomil pri padcu v Grajski vasi pri Gomilskem 50 letni posestnik Ivan Gobec. V Celju je padel in si hudo poškodoval obe nogi 34 letni delavec Kalist Vaga. — V Prekorjih pri Škofji vasi je padel pri smučanju in si zlomil levo nogo v členku 11 letni posestniški sin Arnež Anton. V Prekopih pri Vranskem si je pri delu zlomil levo roko v ramenu 79 letni Vranč Matija.

d Božično darilo mestne občine uslužbenstvu. Na ljubljanskem mestnem magistratu je zavladalo med uslužbenstvom pravo božično razpoloženje, kajti vsak uslužbenec je prejel kuverto, v kateri je bilo božično darilo mestne občine ljubljanske. Mestna občina je razdelila med vse svoje uslužbence kot božično darilo 700.000 din. Obdarovano je bilo tudi uslužbenstvo pri mestnih podjetjih. Tudi maloželezniška družba bo poskrbela za božične nagrade svojim uslužbencem, prav tako tudi Mestna hranilnica. Mestna blagajna pa

bo izplačala vsoto 100.000 din za božično nagrado tudi železniškemu, poštnemu in policijskemu uslužbenstvu, ki podpira prizadevanja občine. Kljub nemirnim in težkim časom, ki za zaščito prebivalstva zahtevajo ogromne vsote, je ljubljanska mestna uprava tako daleč uredila svoje finance, da težke rezmere svojega in drugega uslužbenstva vsaj za božične praznike nekoliko olajša ter se mu izkaže hvaležna za pridno in vestno delo v korist vse Ljubljane.

Zahvala.

Podpisana Andrej in Marija Dogša, Obrež st. 83 pri Središču ob Dravi se upravi Domoljuba najiskrenejše zahvaljuje za požarno podporo v znesku

1000— dinarjev

kateri znesek nama je uprava Domoljuba blagohotno nakazala zaradi požarne neizgode, ki je uničila bišo in gospodarska poslopja.

Uprava Domoljuba nama je priskočila takoj po požarni neizgodi prva na pomoč in se s tem skoraj uresničil narodni prezovor ki pravi: Kdor v sili hitro da, on dvakrat da. In to smo najbolj občutili v prvih dneh po nesrečnem požaru, ko sva prejela požarno podporo 1000 — dinarjev.

Zato tem potom prav toplo priporočava vsakomur, da postane naročnik Domoljuba ter plača pravočasno celoletno naročnino, ker Domoljub ni le naš prijatelj, svetovalec in vodnik, temveč v služboju požarne neizgode tudi velik dobrotnik.

Obrež pri Središču ob Dravi, dne 20. XII. 1939.

Dogša Andrej in Marija.

d Prosvetni minister je izdal naredbu, s katero so ustavljene vse premestitve nastavnikov vseh vrst šol. Če je ta naredba za vsak primer koirstna, je seveda drugo vprašanje.

d Draginja na ljubljanskem živilskem trgu se je zlasti poznala pri onih živilih, ki so jih ljubljanske gospodinje kupovale za praznike. Od vseh teh potrebščin se niso po- dražili edino orehi, čeprav je bila letos letina za orehe nekoliko slabša kakor lanske leto. Največ orehov pride na trg iz Bele Kraljine. Belokranjske kmetice so jih prodajale po 22 din kg, dočim so bili pri branjevkah za dinar ali dva dražji. Dosti se ni podražil tudi med, ki ga je kljub temu, da letošnje leto za med ni bilo dokaj ugodno, dovolj na trgu po 18—22 din kg. Pač pa je bilo drago presno maslo in sploh mlečni izdelki. Boljše presno maslo so prodajali na trgu po 40 din kilogram, dočim je po ljubljanskih trgovinah doseglo ceno 44 din kg. Slabše presno maslo

Nič strahu, čeprav so oblaki črni

Pod naslovom »Za obrambo miru« pri- naša glasilo slovenskih trgovcev zanimiv članek. Ker je danes med nami toliko plačanih in neplačanih brezvestnih agitatorjev, ki plašijo ljudi z vojno, naj navedemo iz »Trg. listca« nekaj stavkov:

Prav nič se ni treba bati pogleda v bodočnost in naj bi bili oblaki še tako črni. Bati se je lastne malodušnosti, lastnega strahu in lastne neodločnosti. Te napake podirajo obrambo miru. Če celo pa se ni treba bati pogleda v bodočnost našemu narodu, ki vidi v svoji preteklosti tako blesteče zglede lastne sile. V volji, da vsi skupno in vsak zase kre- pimo svojo obrambo miru, moramo letos preživeti božične praznike, da si s tem zagotovi- mo, da jih bomo enako v miru doživeli tudi

prihodnje leto. Ta volja mora utrditi našo slogo, mora okrepiti naše gospodarstvo, mora dvigniti našo obrambno moč in mora podre- diti vse sile vzvišeni misli: obrambi miru. Tudi samo z lastnimi silami moremo in tudi moramo izvesti to brambo in da bomo to do- segli, je odvisno le od nas in naše zaved- nosti ter požrtvovalnosti. Prebredli smo že celo vrsto nevarnih trenutkov, prebredli bo- mo tudi nove nevarnosti, če bomo zvesti sa- mim sebi in svoji narodni misli. Z dobrogled- stvom in vero v svoj narod praznujmo božične praznike in svoji deželi bomo mir obrarovali tudi v bodoče. To dobrogledstvo je tudi ute- meljeno na krepkih podlagah, na močni armadi in na dobrih odnosih s sosedi.

Mali kmetje bodo oproščeni zemljarine

Te dni je bila seja ministrskega sveta pod predsedništvom predsednika vlade Dragiše Cvetkoviča. Seji so prisostvovali vsi člani vlade s podpredsednikom dr. Vladkom Mačkom. Po končani seji je minister dr. Konstantinovič prebral časnikarjem tole sporočilo: Posamezni ministri so poročali v poslih svojih ministrstev. Drugi del seje je bil v glavnem posvečen razpravi in sklepanju o nizu načrtov finančne narave. V prvi vrsti je bilo sprejetih več uredb finančnega značaja, s katerimi se menjajo naši finančni zakoni. Uredbe bodo objavljene. Spremenjen je bil tudi zakon o neposrednih davkih. Tako bodo oproščeni plačevanja zemljarine vsi kmetje, katerih čisti letni dohodki so manjši od tisoč dinarjev. To pomeni, da bo blizu 3 milijone kmetov oproščenih zemljarine. Velja je tudi uredba, da se obrtnikom davek odmerja pavšalno, tako da bodo plačali mnogo manj nego do sedaj. V tem oziru so bili sprejeti v glavnem predlogi

obrtnih zbornic. Spremenjene so bile tudi gotove določbe o taksah. Kar se tiče drugih vprašanj gospodarske narave, je treba naglasiti, da je bilo v načelu sklenjeno sprejeti uredbo o nadzorstvu cen, kakor je to že predvideno v uredbi o pobijanju draginje. Dalje so na seji ministrskega sveta razpravljali o vprašanju spremembe železniških cen, posebno glede prevoza žita, da bi se žito lahko v oddaljenih in pasivnih krajih prodajalo po isti ceni kakor v ostalih krajih.

Izšla bo tudi posebna uredba o odpisu zaostankov na koncu l. 1939. na davkih, taksah in kaznih za davčne in takse prekrške. Po tej uredbi je finančni minister pooblaščen, da lahko na prošnjo zainteresiranih oseb odpiše zaostanke, ki so bili izkazani na koncu leta 1937. na davkih, davčnih taksah in kaznih za davčna in taksa kazniva dejanja, v kolikor bi izterjevanje teh zaostankov pomenilo gospodarski propad dolžnika.

za kuhanje je bilo po 36—38 din kg. Zelo draga so bila jajca, ki jih ni bilo bogve kaj na prodaj. Med njimi pa je bilo zelo težko dobiti povsem sveža kajti skoraj vsa so klopotala. Cena se je gibala med 1.25—1.50 din za komad.

— Pri neradni stolici, napetosti črev vesled zapeke prav odlično odvaja naravna »Franz-Josefovica« grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefovica« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soo. pol. in nar. zdr. B-br. 1345, 22. V. 38.

d Slovenska straža za — severno mejo. »Slovenska straža« je zbrala za božično obdarovanje lepo vsoto 80.000 din; za ta denar je zelo ugodno nakupila raznega blaga za obleke in čevlje ter druge potrebščine. S temi predmeti je obdarila za letošnji božič mnogo šolarjev na 32 obmejnih šolah. Pokrila je 80% želj za obleke dečkov, 100% želj za obleke deklic ter 50% povpraševanj za obutvijo. Za prvo skupino šol, ki so obdarovane, je pripravila za dečke 100 parov okovanih čevljev, 100 parov toplih nogavic, 275 oblek, 820 parov spodnjega perila; za deklice: 100 parov čevljev in nogavic, 230 oblek in 200 kosov perila. Poleg tega pa je »Slovenska straža« pripravila denar in blago tudi za revne otroke na šolah v Prekmurju in v Halozah.

d Splitski delodajalci so zvišali svojim nameščencem plače za 25% ter jim dali tudi 13. plačo. Nazadnje bo imela samo še državna uprava za svoje nameščence — zadržnjen možnjček.

d Podpore družinam k vojakom poklicanih obveznikov. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal tolmachenje čl. 1. v zvezi s čl. 12. o podpori družinam k vojakom poklicanih obveznikov. Tolmačenje se glasi: Uredbe o podpori družinam k vojakom vpoklicanih obveznikov se lahko uveljavijo najprej začeti s 1. julijem 1939, tako da se podpore lahko izplačajo tudi v primerih, ko so pristojne občine poslale obveznike-rednike k vojakom po 30. juniju 1939. V kolikor bodo do te vštete 20. decembra 1939 že podeljene izplačane podpore obveznikom, ki so

jih poslale pristojne občine k vojakom pred 1. julijem 1939, bodo izplačane podpore v celoti. Družine vojni obveznikov-rednikov, ki so bili poslani k vojakom pred 1. jul. 1939, pa jim podpore do 20. decembra niso bile podeljene, nimajo pravice po tej uredbi zahtevati podpore.

d Vse imovine svoječasne med svetovno vojno delujočega Jugoslovanskega odbora v Londonu je te dni dobila v shrambo in razpolaganje zagrebška Akademija znanosti in umetnosti. Jugoslovanski odbor je sklenil na svoji zadnji seji 2. junija 1919 v Londonu, da se vse imetje in listine izroče v upravo predsedniku dr. Anti Trumbiću. Dr. Trumbić pa je lani pred svojo smrtjo naredil oporoko, s katero je določil kot dediča Jugoslovanskega odbora zagrebško Akademijo. Tako je prevzela sedaj Akademija poleg vseh listin tudi denarno imetje za 1.284.000 din.

d 10.213.000.000 din je znašala vsota vseh hranilnih vlog v jugoslovanskih denarnih zavodih.

d 8 milijonov za bašjo ceste Ljubljana—Ježica. Finančni minister dr. Sutej je podpisal odlok, s katerim je dovoljeno ljubljanski mestni občini iz kaldrmskega sklada posojilo 8 milij. din za modernizacijo ceste Ljubljana—Ježica do meje ljubljanske občine.

d Da bi le res bilo. V zvezi s skorajšnjim sprejetjem uredbe o nadzorstvu nad cenami poučeni krogi zatrjujejo, da bodo po tej uredbi določene najvišje dovoljene cene najvažnejšim življenjskim potrebščinam.

d Zdravilo proti plešavosti je sestavil profesor belgrajske medicinske fakultete dr.

Milutin Nešković. Mož se je skoro dvajset let zanimal za tako zdravilo, ker so pri njem začeli izpadati lasje, ko je še študiral. Najprej je znatveno poizkusil vsa do sedaj znana zdravila, nato pa preizkušal spet druga. Kočno se mu je posrečilo narediti posebno mažo, katere glavna sestavina je raztopljen žveplo. S to mažo se odstrani preobilno lojenje las, kar je pravi vzrok, da korenine las zamro. Posledica je izpadanje las. Dr. Nešković je svojo mažo preizkusil na dve sto bolnikov, obenem pa jo je dal v uporabo tudi svojemu prijatelju zdravniku, ki jo je prav tako s uspehom uporabil. Vsega je do sedaj okrog 200 ljudem preprečil izpadanje las. Seveda pa zdravilo prav nič ne pomaga takim, ki so popolnoma plešasti. Za take ni več pomoči, ker je lasišče že popolnoma zamrlo. Čim bo izvedel zadostno število poizkusov, bo svojo dognanje objavil.

d Novo želo se blagoslovili 17. decembra v Senožetih pri Dolskem. Velike zasluge za lepo sodobno zgradbo ima tudi vzorna učiteljica-upraviteljica gđ. Dolinškova.

d Na naslov policije. Že večkrat smo prejeli pritožbe od obiskovalcev dveh ljubljanskih kinematografov, v katerih so se pritoževali, kako neprimerni in nezadostni so vhodi, izhodi in čakalnice teh dveh kinov. Posebno pa so močne pritožbe proti ureditvi stranišnih prostorov. Zato smatramo za svojo dolžnost, da opozorimo policijsko oblast na navedene nedostatke.

d Očitna tajitev Boga. V »Jutru« št. 50 od 18. decembra piše v podlistku »Južne noči« Ferdinand Godina sledeče: »Zdaj pa je (človek) ves prepojen z ono tajinstveno silo, katere sploh ni. Ko posije sonce, te mine vsa. Smejiš se še samemu sebi in ne veruješ v nič. Še o bogu dvomiš, o tistem bogu, ki je ustvaril vesoljstvo, ki je ustvaril zvezde in zemljo, na kateri je pač v neredu vse, kar je mogoče postaviti na glavo«. Ime dobrega Boga se piše z malim b in celi stavek je napad na vero in Boga.

d Zbirka slovenskega trgovstva za obmejno šolstvo je dala 82.333 din. Darovala pa so združenja: Brežice 500 din, Celje-mesto 4000 din, Celje-okraj 1000 din, Črnomelj 1600 din, Dol. Lendava 1905 din, Kamnik 2200 din, Kranj 5500 din, Krško 120 din, Laško 4200 din, Litija 200 din, Ljubljana 17.000 din, Ljutomer 7600 din, Logatec 500 din, Maribor 13.250 din, Murska Sobota 8000 din, Novo mesto 2509 din, Ormož 200 din, Ptuj-mesto 1000 din, Ptuj-okolica 1580 din, Radovljica 1000 din, Slov. Bistrica 1000 din, Slovenj Gradec 1969 din, Sv. Lenart 5000 din, Škofja Loka 500 din.

d Višje mezde v Združenih papirnicah Vevče, Goričane in Medvode. V obratih Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode

Draginja in zvišanje plač

Zadnje dni so se tudi povsod v državi začela živahna prizadevanja za zvišanje plač nameščencev. Mnogo podjetij je tudi že plače zvišalo. Kakor vedno, tako pa se opaža tudi sedaj, da zvišanje plač ne more prinesiti nameščencem pravega uspeha, ker rastejo cene hitreje kakor pa plače. Boj proti draginji samo s policijskimi odredbami ne more imeti uspeha. Vzroki draginje so številni in proti pravim razlogom draginje je treba nastopiti z drugimi sredstvi kot le s policijskimi. Vojna

zahtev ne samo od vojskujočih se držav, temveč tudi od nevtrinskih, da prilagode svoje gospodarstvo novim zahtevam in potrebam. Treba je več delati, več proizvajati in več varčevati ter z obilico blaga zatreti draginjo. Treba pa rešiti tudi veliko vprašanje, da zvišanje plač ne bo povzročilo razvrednotenja denarja. Sedanji čas postavlja velikanska vprašanja, ki se morejo rešiti le s sodelovanjem države z vodilnimi zasebnimi gospodarstveniki ljudmi. (»Trg. list«.)

Haloze — neobdelano polje

d. d. so bila te dni završena mezdna pogajanja glede prilagoditve delavskih zaslužkov naraščajoči draginji. Podjetje je priznalo k dosedanji mezdni izredni draginjske doklade v iznosu 4 din za vsako delovno osebo in delovni dan, odnosno v iznosu 2 din za vsakega vajenca in delovni dan. Draginjske doklade so izplačljive od 1. decembra naprej, razen tega se je zagotovila od novega leta dalje okroglo 160 delavcem in delavkam uvrstitev v skupine z višjo urno mezdno.

d Devoljenje za postavitev še ene visoke peči za surovo železo je dobila Kranjska industrijska družba. Nova peč bo gotova v šestih mesecih.

d Petnajste kinogledališče je bilo te dni otvorjeno v Zagrebu.

d Pri saprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite jutraj na tešče kozarec naravne »Franc-Josef« vode.

d Soli še vedno manjka. Trgovec piše: Časopisi naznanjajo, da soli ne bo zmanjkalo. Navajajo tudi, koliko soli pridobimo doma, koliko je dobimo iz tujine in koliko je potrebno. Iz vseh teh podatkov pa sledi, da imamo soli dovolj. Prav lepo se berejo ta zagotovila, toda nam trgovcem na deželi ni s temi zagotovili nič pomagano, ker je dejstvo, da soli primanjkuje. Kaj pomaga, če se nam zatrjuje, da je soli zadosti, ko pa pošljemo voznika po sol, pa pride prazen nazaj, ker soli ni. Tako se je meni dogodilo, tako se je zgodilo tudi drugim, ki so poslali po sol v Radovljico. Pomanjkanje soli zadene zlasti sedaj prešiče in zato nujno potrebujejo sol. Mi trgovci pa jim ne moremo dati niti toliko soli, da bi je imeli dovolj za jed. Ne pišite, da je dovolj soli, temveč dajte jo nam!

d Dve, tri iz Sloveške Krajine. Nedavno je bil obsojen krčmar Ludvik iz Sela na dva meseca zapora in 300 din globe, ker je službenega organa pri opravljanju službe vrigel skozi vrata ter strgal uradni odlok. — Pogorelci v Žitkovcih so dobili 20.000 din banovinske podpore.

IZ DOMACE POLITIKE

p Bog in hrvatski narod. »Seljački dom« prinaša Mačkovo božično sporočilo hrvatskega narodu, kjer predsednik HSS med drugim takole pravi: »Tudi ob rojstvu mile nam domovine Hrvatske so zatrepali razni Herodi ali — kakor jim ponekod v hrvatskih krajih hrvatski narod tudi pravi — Herodeži, ki si prizadevajo z vsemi silami udušiti mlado bilko hrvatske svobode. Ni se posrečilo staremu Herodu ubiti otročka Jezusa, pa se tudi novim Herodežem ne bo posrečilo uničiti mamico Hrvatsko. Otročka Jezuska je varoval Bog, našo mamico Hrvatsko pa bo varoval Bog in hrvatski narod...«

p »Hrvatski dnevnik« se pritožuje, da so uradne »Službene novine« prinesle nekaj učiteljskih predstavitev iz prosvetnega ministrstva, kjer se še vedno govori o Savski banovini. List na koncu naglašajo: »Tukaj sta dve nepravilnosti. Najprej prosvetni minister ne more premeščati učitelje v banovino Hrvatsko, marveč jih more sprejeti v službo le ban Hrvatske, ko jim je dal razrešnico prosvetni minister, v kolikor so premeščeni iz okrajev zunaj Hrvatske. V drugi vrsti pa po 26. avgustu dalje ni več »Savske banovine.« — V prosvetnem ministertvu in njegovih odtenkih po državi je še marsikaj narobe.

Še v jeseni bi bil človek podvomil, da so to res one Haloze pomanjkanja. Lepi vinski predeli varajo naše oko in skoraj bi pozabili, da pride za jesenjo zima — dolga zima v Halozah. Minilo je že nekaj tednov, kar se je končala tam socialno-higienena akcija. Organiziral jo je Higieniski zavod v Ljubljani in poslal tjakaj dve skupini po dve zaščitni sestri, ki sta potovali po določenih krajih in s pomočjo razstav, predavanj, kinopredstav prinesli v marsikateri kraj Haloze morda šele prve pojme o higieni in čuvanju zdravja.

To je naloga Higieniskega zavoda. Kako je ta zavod z veseljem pozdravil pripravljenost društva »Prijatelj Slovenkih gorice«, pomagati potrebnim družinam in materam z dojenčki v Halozah! To plemenito delo je prevzela gospa Klara Majcenova, soproga podbana in podpredsednica društva. Šele s tem je bila akcija popolna in delo v Halozah lažje. Ravnih ni bilo treba iskati, zbrani material je zginal, in če ne bi poznali vpijočih razmer, bi mislili, da so Haloze nenasišne. Bali smo se, da bo tam v Ljubljani zmanjkalo, da bo naša

dobrotnica omagala — pa je vedno znova prihajal material v zabojih, ves nov in mikaven.

Po predavanjih so prihajali s prošnjami. Starka je jokala, da so jiroke in noge slabe, umreti pa še ne more — žena, da si jo otroci bosi in ne oblečeni — za obleko nima, še za živež bo zmanjkalo — šolar, le napol oblečen, z bledimi lici, s rokmi klobukom na glavi, z radovednimi palci v raztrganih čevljih, brez staršev in premoženja, spetika vsem, — nazadnje še oče veliki družini... vrstilo se, kdo bi jim odrekel, kdo pomisljal, njim je namenjeno in potrebno so.

Matero so začudene — nove plenice in ne več raztrgane cunjice, nepremočljivo platno, posipalo, srajčke — česar vsega si same ne morejo kupiti. Brisače, obleka, milo, negavice, perilo, čevlji, posoda — vse novo. »Bog plačaji« in solze so odgovori.

O priliki te akcije se je videlo, da so Haloze še veliko neobdelano polje, ki bi se mu bilo treba čimprej posvetiti.

d Socialno-politični odbor za socialno skrbstvo mesta Celje je imel oni terek zvečer tri ure trajajočo sejo, na kateri je reševal razne podpore. Na programu je bilo rešenje okrog 200 podpor. Ker zahaja v deklisko šolo šolskih sester v Celju največ otrok iz delavskih naselij, kjer otroci mnogih, v tovarnah zaposlenih staršev, nimajo zlasti za mladino najbolj potrebnega zajtrka, je socialni odbor nakazal tej soli 6000 din za mleko, ki ga bodo otroci prejemali vsak dan.

d Po 1300 poštnih paketov na dan iz Maribora v Nemčijo. Na mariborski kolodvorski pošti se odda na dan 200—300 poštnih paketov za Nemčijo. Skoraj v vseh paketih so jestvine ter mlo, ki ga v Nemčiji zelo primanjkuje. Za vsak paket mora plačati odposiljatelj carinarnici in pošti 51,25 din. Očividno pa imajo ljudje dosti denarja, ker niti te visoke pristojbine niso niti najmanj omejile velikanskega števila paketov, ki gredo dan na dan v Nemčijo. Silno veliko pa prihaja v Maribor poštnih paketov za Nemčijo tudi iz Zagreba in Beograda. Povprečno gre vsak dan nad 1300 poštnih paketov iz Maribora v Nemčijo. Za vse to blago večinoma ne dobe naši ljudje nobene protivrednosti, temveč še sami plačajo stroške na carinarnici in pošti.

d Požar v Hutterjevi predilnici. Te dni na vse zgodaj so bili klicani gasilci v Hutterjevo tovarno v Mariboru. Požar je nastal v čistilnici bombaža. Zazneta ga je iskra, ki je priletela iz stroja. Ogenj je tlel pod bombažem, ni pa mogel na dan, ker ni imel zraka. Zjutraj pa je smrdelo po dimu in so delavci, ki so prišli ob 5 v tovarno, razkopali kup bombaža, iz katerega se je kadilo. Ogenj je butnil z vso silo na prosto. Požar so takoj pogasili s pomočjo mariborskih gasilcev. Nastala škoda znaša okoli 50.000 din.

d Svinjska kuga razsaja posebno v vasi Apače na Dravskem polju. Prinešena je bila bolezen najbrž s Hrvatskega.

d Prvo električno centralo pod zemljo gradi mežiška svinčena rudniška družba. Do sedaj je dobival rudnik električni tok iz Velenja.

d Lepa in koristna zamisel. Pred kratkim smo poročali o drenažanju zamočvirjenih zemljišč v St. Juriju pri Celju in pripomnili, da bi bilo potrebno, da bi s tem tudi pridelali posetniki v celjski okolici, na Lavi, Ložnici, Dobravi in Babnem, kjer je okoli 100 ha

zamočvirjenih travnikov in njiv. Sedaj smo zvedeli, da bo mestno poglavstvo po prazniških sklicih okoli 120 posestnikov na sestanek, na katerem se bodo pogovorili o potrebnem izsuševanju, a dela bo sigurno prispevala banovina in celjska mestna občina.

d Dijaška zveza v Celju je priredila v dvorani Slomškovega doma pri šolskih sestrah božično obdarovanje za dijake in dijakinje. Prireditve se je začela z deklamacijo, nakar so dijaki pod vodstvom prof. Knapa zapeli nekaj božičnih pesmi. Po zborni deklamaciji je spregovoril prof. Bračko Ivan in se zahvalil vsem darovalcem, predvsem celjskim gospem, ki so nabrale okoli 40.000 din za obdarovanje članov in članic DZ. Obdarovanih je bilo okoli 400 dijakov in dijakinj.

d Mešanica bencina bo odslej sestavljala takole v oklepajih prejšnji odstotki): bencina 78,8 (79,4), špirta 20 (20) in metilalkohola 1,2 (0,6) %.

d 80 revnih otrok je obdarovala Mari-na kongregacija mater na svoji božičnici, ki se je vršila v nedeljo 17. t. m. Kongregacija so blagi dobrotniki pripomogli, da je lahko obdarovala v takem obsegu.

d Po nesreči ustrelil 12 letnega dečka. V Jankovem gozdu blizu Solčave se je odigrala oni ponedeljek popoldne žalostna, kakršne ne pomni Gornja Savinjska dolina. Kot žrtev lovske strasti je padel pod strelom lovca, 28 letnega posestnika Urbana Plesnika iz Solčave, 12 letni posestniški sin Rok Glojek. Urban Plesnik je šel okrog 2 popoldne po nekem opravku iz Solčave na dom Roka Glojeka. V gozdu je med potjo opazil na drevju kuni. Kot vnet lovec je takoj tekel k Glojeku in pregovoril očeta in njegovega sina Bernarda, da mu gresta v gozd pomagat preganjati s smrek kuni. Glojek in njegov sin Bernard sta izpolnila njegovo željo in vai so se podali v gozd. Prežali so nekaj metrov od smreke z gostim vejjejem, med katerim sta se skrili in ždeli kuni. Da bi ju prepodili, je splezal 12 letni sin Rok Glojek na smreko, tedaj pa sta kuni skočili iz vejjeja in zbežali. Plesnik je sprožil svojo dvocevko. Nesrečno naključje pa je hotelo, da so šibe zadele fanta, ki se je zvalil z drevesa ter treščil na tla. — Plesnik je skoraj omedlel, ko je videl, kaj je storil. Fantek je čez dve minuti izdihnil in so ga mrtvega odnesli na dom. Plesnik se je sam javil orožniku.

RAZGLED PO SVETU

Novice z bojišč

V zraku sta bili dve pomembnejši bitki, saj ena nad nemškimi otoki Helgoland in Borkum, ki so jih napadli angleški letalci. Pri tem so Angleži izgubili 7 letal, Nemci pa 12. Druga bitka je bila nad angleško obalo, kjer so nemška letala potopila 4 angleške ribiške ladje. Razen tega so bile na suhozemski fronti običajne praske.

Na morju so bili za Nemčijo črni dnevi. Velika nemška oklopna »Admiral Graf v. Spee«, ki se je po bitki z angleškimi vojnimi ladjami zatekla v urugvajsko pristanišče Montevideo, se je v ponedeljek sama potopila, da ne bi padla v nasprotnikove roke. Nadalje so Nemci sami potopili veliko čezmorsko nemško potniško ladjo »Columbus« pred ameriško obalo, zato, da je ne bi zajeli Angleži. Nadalje je ena angleška podmornica potopila veliko nemško podmornico in s torpedi poškodovala dve nemški križarki, med njimi »Blücherja«, druga angleška podmornica pa je v ustju reke Labe torpedirala nemško križarko »Köln«. Končno je ena francoska podmornica potopila dve nemški podmornici. Nasprotno pa je bilo v preteklem tednu potopljenih nekaj angleških in nevtrálnih trgovinskih ladij po nemških podmornicah ali po nemških minah.

Na finskem bojišču pa so boji trajali ves teden z veliko srditostjo. V začetku tedna so Sovjeti, ki so napadli na treh frontah, in sicer od juga navzgor, od vzhodne meje proti morju in od severne obale proti jugu, hitro napredovali na severu, kjer so že 200 km globoko vdrti v finsko ozemlje. Velikanski naval so napravili na vzhodni fronti, kjer je bila že nevarnost, da prederejo finsko obrambo. Sredi tedna pa je padla odločitev na vzhodni fronti, kjer so Finci Sovjete strašno namlatili ter jim zdrobili dve diviziji. Sovjeti so imeli v tej bitki pri Salli 30.000 mrtvih, ranjenih in ujetih. Pustili so na bojišču skoraj vse topove in tanke. V petek se je sovjetsko napredovanje na severu spremenilo v divji beg. Finci so Sovjete potisnili nazaj, uničili 5000 mož sovjetske vojske in prodirajo sedaj nazaj proti Petsamo. Na južnem bojišču pa se Sovjeti zamaš zaletavalo v Mannerheimovo obrambno črto, ki je ne morejo prebiti. Ves teden so sovjetska letala letela nad južno Finsko. Bombardirala so odprta mesta in s strojnimi obstreljavala civilne vlake. Na Finsko prihaja čedalje več orožja iz inozemstva in čedalje več prostovoljcev. Po zadnjih vesteh so Finci prodrili že 50 km na rusko ozemlje v smeri železniške proge Leningrad-Murmansk.

vseh teh virov se zbira kopénaka vojska, ki bo mogla nekoga dne odločilno poseči v borbo za osvoboditev domovine, je zaključil major Ilinski.

»Bošljena poslanica angleškega kralja vsebuje tudi sledeče lepe stavke: Prihaja po vo leto. Ne moremo reči, kaj nam bo to leto prineslo. Kako bomo iz globočine duše hvaležni, če bi nam prineslo mir! Če pa nam bo prineslo nadaljevanje borbe, bomo stali nezlomljivi. Naj se zgodi karkoli, čutim, da bodo vse nas ohrabile besede, ki vam jih želim prečitati ob koncu svoje poslanice, besede o moči, ki stoji na pragu novega leta in ki govori: Prižgite luč, da bi mogel varno iti v temo! Njemu pa je bilo odgovorjeno: Pojdi v temo in se izroči v roke Gospodove! Izročiti se v roke Gospodove je za nas boljše, kakor katerakoli najmočnejša luč; to je za nas varnejše, kakor more biti kakršnakoli zaščita pot. Naj nas vodi in brani vsemogočna roka Gospodova!

DROBNE NOVICE

Ves obmejni promet med Nemčijo in Holandijo, razen ekspresnih vlakov, je ustavljen.

Za 12% so zvišali uradniške plače na Madžarskem.

Češki narodni odbor v Franciji je angleška vlada uradno priznala.

35 ton bežinskih daril, največ tople obleke, je poslala švedska na Finsko.

V zadnjih 7 letih je nemško mesto Hamburg padlo s prvega mesta na tretje mesto.

Sovjetski poslanik Gerelkin v Rimu je odpotoval z vso družino v Moskvo.

3570 vojaških letal sta naročili do sedaj Anglija in Francija v Amer. združ. državah.

Za 200 odstotkov je zrastle italijanski pomorski promet v prvih treh mesecih vojne.

Nemške oblasti v Krakovu so vse boljše trgovine vzele Poljakom in jih dale v oskrbo Nemcem.

ITALIJA

»Italijanska kralj. dvojica je tik pred božičnimi prazniki z velikim spremetvom obiskala papeža Pija XII. Sprejem kraljevske dvojice je bil zelo slovesen. Papež je v svojem govoru zlasti naglasil zasluge italijanskega kralja in cesarja za mir ter za vero. Blagoslovil je kralja in kraljico v želji, da bi še nadalje mogla obvarovati svojemu narodu notranji in zunanji mir. Svečani obisk italijanske kraljevske dvojice je napravil tako v Italiji kakor tudi v inozemstvu sploh zelo močan vtis.

NEMČIJA

»Zopet dve železniški nesreči. V noči od četrtega na petek je trčil na železniški postaji Gentling brzovlak Berlin-Neukirchen z vso brzino v brzovlak Berlin-Köln, ki se je pripravljaval za odhod s postaje. S tira je skočila lokomotiva in 6 vagonov prvega vlaka in 4 vagoni drugega. Ker sta bila oba vlaka polna potnikov je število mrtvih in ranjenih veliko. Po zadnjih podatkih znaša število mrtvih 132, ranjenih pa 109. Po neuradnih poročilih je bilo pri nesreči čez 200 mrtvih in blizu 400 ranjenih. Do druge hude nesreče je prišlo ob trčenju dveh potniških vlakov pri Karlsruheu. Pri tem je bilo 30 mrtvih in nad 40 ranjenih.

ANGLIJA

»Poljski major Ilinski je imel predavanje v Londonu o prizadevanjih poljske vlade, da zbere svojo lastno armado v borbi proti Nemčiji. Povedal je, da ima Poljska majhno vojno brodogradnjo, sestojajočo iz treh rušilcev in dveh podmornic, ki je dodeljena angleškemu voj-

netu brodogradnjo. Poljsko letalstvo je na tem, da se organizira. Kopenska armada pa vidno raste. Mnogim poljskim vojakom se je posrečilo priti iz zasedene Poljske na francoska tla. Nadalje pa ima Poljska veliko izseljencev, ki jih je poklicala pod orožje. V Združenih državah Severne Amerike je 4 milijone Poljakov, v južni Ameriki jih je pol milijona, v Kanadi 150.000, na Francoskem 600.000. Iz

Podrobnosti o finski vojski

Maršal Mannerheim, zmagovalac boljševikov, je vedno ostal in je še danes duša finske oborožene sile. On je predsednik Vrhovnega brambnega sveta in vrhovni poveljnik vse vojske. K vojski še spadajo: vojni minister, generalni poveljnik oborožene sile, šef generalnega štaba, poveljnik civilne straže, dva generala, ki ju imenuje predsednik republike za dobo 3 let, na predlog vojnega ministra. Prostovoljna domovinska bramba je zelo stara polvojaška organizacija in je štela pred izbruhom sovražnosti okrog 100.000 mož. Poveljnik je generalni poročnik Malberg.

Domovinska bramba ima močno oporo v ženski vojaški organizaciji »Lotta Sward« (po imenu junakine žene), ki je v vojni od l. 1788–1790 združila vojske na fronti. Opeva jo narodni pesnik Runeberg in šteje okrog 90.000 članic. Njihova uniforma je navadna siva srajca, z belim ovratnikom in zapestnikom.

Prava finska vojska je bila v mirni dobi mnogo manjša, kakor zgoraj omenjeni organizaciji. — 28.000 mož (2100 častnikov, ostali podčastniki in vojniki) se deli: v 27 brigad pehote (finska brigada je sestavljena iz dveh bataljonov); 3 brigade kolesarjev; 4 divizije poljskega topništva; 3 divizije obalnega topništva; 1 divizija težkega topništva; 8 konjeniških eskadronov; 1 brigada oklopnih avtomobilov; 1 brigado oklopnih vlakov in večje število težkih in lahkih tankov.

Vojna obveznost traja od 17. do 60. leta, brez izjeme za vse državljane. Vojaški rok mora služiti vsak, čim dopolni 21. leto in služi 350 dni. Častniška in podčastniška šola pa traja 400 dni.

Letalstvo, ki je prej štelo okrog 400 različnih strojev, je sedaj močno pojačeno z italijanskimi,

angleškimi in drugimi najmodernejšimi bombniki. Vojaških pilotov so imeli Finci pred začetkom nenadne vojne, blizu 500.

Vojna mornarica pa obsegajo: 3 obalne oklopnice: »Väinämöinen« (zgr. l. 1932), »Ilmarinen« (1938), ime tretje ni znano. Te ladje imajo po 4000 ton vsaka; 4 topove po 254 mm, 8 po 105mm, 4 po 40 mm, 2 protiletalski strojnici po 20 mm in morejo polagati tudi mine. Brzina 25 milj na uro. 6 podmornic: »Sankko« (1930) 100 ton (najmočnejša podmornica na svetu), 2 cevi za torpede, 9 milj brzine. »Vetehinen« (1930), »Vesikkä« (1930) in »Iku-Turso« (1931) od 490 do 715 ton, 4 cevi za torpede, 15 milj brzine. »Vesikko« (1933) in še ena taka podmornica s 300 tonami; 3 cevi za torpede, 13 milj brzine.

9 obalnih patrolnih ladij od 100 do 400 ton. 27 minonoscev in dragerjev z 9 do 940 ton; 7 bojnih čolnov; 15 motornih »torpedov« (iz l. 1930 do 1935) po 50 ton z veliko brzino, admiralsko ladjo, šolsko ladjo (3200 ton) in 9 ledolomilcev po 568 do 4285 ton.

Vendar moramo še enkrat poudariti, da kljub vsemu predstavljajo Finci redek primer junštva v zgodovini človeštva. Če je tudi res, da so Rusi prodrli 40 km v notranjost države (kar pa Finci odločno zanikajo!) in čeprav Fincev njihova skalo, z neštivilnimi jezeri bogata zemlja, ki je povrhu še »koraj vsa posejana z ogromnimi gozdovi, veliko pomaga pri zadrževanju sovražnika, jih moremo primerjati s Spartanci pri Termopilah, ker narod, ki se postavi v bran premoči v razmerju 1 proti 50, je vreden vsega spoštovanja in občudovanja.

PO DOMOVINI

Srečno in blagoslovljeno novo leto 1940

želita vsem naročnikom,
inserentom in prijateljem
»Domoljuba«

uredništvo in uprava

Linkov oče - osemdesetletnik

Dne 1. januarja 1940 obhaja osemdesetletnico svojega rojstva g. Melhijor Klopčič iz Vrbe pri Lukovici. Dne 11. januarja 1938 je obhajal s svojo zvesto zakonsko družico zlati jubilej zakonskega življenja, katero mu je še isto leto, dne 21. decembra, ugrabila kruta smrt. V zakonu se jima je rodilo devetero otrok, od katerih jih živi še sedem. Mož je bil vse svoje življenje priden in vzoren gospodar, navezan na domačo grudo, katero je skrbno obdeloval. Dolgo vrsto let je že zvest naročnik »Domoljuba«. Bil je 17 let občinski odbornik. Leta 1913 je bil izvoljen za župana, kar pa je odklonil. Mož je kljub visoki starosti še krepak in čil. Še vedno opravlja razna kmečka dela. — Želimo jubilaru, da bi ga Bog ohranil še mnogo let!

Za živinozdravniške pomočnike (Z dežele.)

Kmečka zveza oz. Kmetijska zbornica imata v načrtu uresničiti zamisel, izobraziti v vsakem okraju par ljudi, ki bi bili kmetu v pomoč pri zdravljenju živine.

Ta zamisel ni nova. Saj je prav za prav delno izvedena: v vsakem okraju najdemo ljudi, ki slove, da so dobri domači živinski »padarji«, čeprav brez vsake izobrazbe, vrše ta posel včasih bolj v škodo kot pa v korist.

Kaj pa mi hočemo. Če se je že realizirala zamisel travniških pomočnikov, sadjarskih pomočnikov, ali je živinozdravstvo tako skrivnost. Če bi se izobrazil kak nadarjenjši absolvent kmetijske šole o prvi pomoči pri porodih, če bi imel na razpolago nekaj živinozdravskih pripomočkov. Vemo, da bodo, ali so že, živinozdravniki odločno protestirali. Toda korist kmečkemu stanu je menda nad koristjo zasluga živinozdravnikov. Saj se na primer v tem letu po mnogih občinah ni vršilo ponovno cepljenje svinj zaradi prezaposlenosti gg. živinozdravnikov. In vendar je cepljenje svinj proti rdečici tako preprosto delo, da ga po izjavi samih živinozdravnikov lahko vrši vsak laik. Da, če upoštevamo samo to zadevo: nobena statistika tega ne pove, in vendar gre škoda, ki jo povzroča rdečica, v težke stotisočake, da milijone letno. Pa bi se s pravočasnim cepljenjem dala ta bolezen popolnoma zatreti. In koliko je drugih boleznih, ki jih danes zdravijo razni zakolmi mazaki. Umevno: kmet, ki se boji prevelikih stroškov za živinozdravnika, ki je morda oddaljen po 30 km, se bo pač obrnil prej k vsakemu drugemu, če mu zbolijo živinice.

Zato je popolnoma upravičen naš klic: Dajte nam strokovno izobraženih živinozdravniških pomočnikov!

iz Toškega čela, ki je umrl 9. decembra v 78. letu svoje starosti. Od leta 1913. dalje je bil cerkveni ključar pri podružnici na Glinicah. — Za božične praznike je bilo obdarovanih s potrebno obleko na ljudski šoli 92, na meščanski šoli 71, v tovarni Hribernik & Co 32 šolskih otrok. — Za adventni čas in božične praznike smo imeli v Ljudskem domu tri prireditve, prosvetni večer s predavanjem g. Košička, igri »Sv. Cecilija in »Slovenski Božič«. Vse te prireditve so prav lepo izpadle, le obisk je bil žal prepičel.

Raka pri Krškem. Na Celinah je dopolnil svojo življenjsko pot 82-letni Matija Kralj. Na Selih pa je dokaj prerano zapustila svoje, komaj 26-letna Alojzija Božič avakinja g. Leona Božiča, župnika v Središču. — Srečno novo leto želimo vsem našim »Domoljubcem« doma in na tujem!

Sv. Gregor. Ono nedeljo se je vršil občni zbor prosvetnega društva. Knjižnica se je spopolnila iz novimi knjigami. Novi odbor ima za bodoče leto v načrtu razna poučna predavanja. Na odru bomo uprizorjali zanimive predstave. — Na novega leta dan ob 3 popoldne uprizorili Fantovski odsek igre »Tri sestre«. Pred igro pa zapoje moški zbor nekaj narodnih pesmi. Vsi prav iskreno vabljeni!

Komenda. Na Križu pri Komendi se je preselila k Bogu v 90 letu Grintal Katarina (Trebova mati). Bila je najstarejša v naši župniji. Bog ji naj bodi milostljiv sodnik! — Na isti dan je umrla v 74 letu Tujan Marija iz Gmajnice. Pokojna je bila mati našega cerkvenega mežnarja. Naj počiva v miru!

Hotič. Te dni je obhajal 80letnico svojega rojstva marljiv, skrben in globokoveren posestnik Pestotnik Franc. Kljub visoki starosti še vedno hodi v cerkev in bere brez ocal. K tej visoki starosti mu čestitamo in želimo, da bi ga Bog ohranil še dolgo vrsto let! — Občina Litija je naklonila kot božičnico 1000 din hotički šolski mladini ter je bilo obdarovanih veliko revnejših otrok. Bog plačaj.

Mengeš. Dne 19. dec. je umrl v Mengšu v starosti 86 let gospod Franc Orel. Rajni je bil dolgo vrsto let ključar župne cerkve sv. Mihaela, soustanovitelj in preko 30 let načelnik Hranilnice in posojilnice v Mengšu. V trgu Mengeš je bil župan od leta 1899 do leta 1919 torej polnih 20 let. Mnogo je deloval pri naših društvi in bil povsod, kjer je bilo treba poprijeti. Koliko je storil dobrega, bodisi v hranilnici, posebno pa kot župan med svetovno vojno, to ve le Bog, pri katerem upamo, da uživa plačilo. Naj v miru počiva.

Cerkle pri Kranju. Kmečko-prosvetni tečaj, ki se vrši ob torkih in četrtnih zvečer ob 7 ima dosedaj stalno okrog 70 obiskovalcev. Zadnji četrtek je govoril v svetovnem gospodarstvu g. dr. Basaj. Za prihodnji četrtek se nam pa zopet obeta govornik iz Ljubljane. Zato se tem 70 obiskovalcem pridružite še drugi.

Sv. Jakob ob Savi. Prosv. društvo v Sv. Jakobu ob Savi priredi »Silvestrov večer« ob 7 zvečer pri pogrnjenih mizah s prosto zabavo in z bogatim sporedom. Vstopnina po 4 din za vse. Ves spored se ponovi na novega leta dan ob 3 popoldne. Vabljeni vail!

Vavta vas. Naš delovni fantovski odsek bo priredil na starega leta dan, t. j. v nedeljo, dne 31. decembra ob 3 popoldne narodno igro »Izpod golice«. Vabljeni vsi, ki vam je za pošteno razvedrilo. — Vse naročnike »Domoljuba« in ostalih naših časopisov prosimo, da nam ostanete še nadalje zvesti, da obnovite naročnino za bodoče leto ter skušate pridobiti še novih naročnikov za naš

priljubljeni »Domoljub«. — Na parni žagi in lesni industriji »Pavlin« že nad pol leta počiva obrat. Zelo občuten udarec je to za naš kraj, posebno za tiste družine, ki so se preživljale z zaslužkom pri žagi. Zato bi bile te družine zelo hvaležne podjetju, če bi zopet pričeli z rednim obratovanjem.

Trboje. Javljamo, da bomo na Silvestrovo zaključili tek starega leta in pričakali novega v društveni dvorani. Upriporjena bo tudi igra »V kavarini na deželi«, in še nekaj drugih točk. K obliži udeležbi vabi odbor!

Retete pri škofji Loki. Kat. prosvetno društvo uprizori na novega leta dan ob 3 popoldne Vombegarjevo povojno dramo v 3 dejanjih »Vrnitev«. Vse prijatelje naše prosvete vabimo! — 17. dec. smo imeli v Domu božičnico, ki je lepo uspela. Obdarovali smo 30 revnih otrok.

Velesovo. Na novega leta dan, 1. januarja 1940, se bo tu uprizorila čarobna božična igra v 5 slikah »Angela«. S tem imenom se nazivlje deklica, ki se žrtvuje za svojega najmlajšega brata Tončka, ki je oslepel. Mati-vdova je pošiljala sinčka k zdravnikom, da bi ga ozdravili. Zdravniki so se trudili za ozdravljenje, a so izgubili upanje, da bi deček kdaj spregledal. Zato sklene sestra Angela, da sama poišče zdravnika Jezuščka. Po noči izgine z doma. Razni gozdni duhovi ji strežejo po življenju. Spremljana od angela varuha srečno premaga težave in doseže čudežno ozdravljenje svojega brata. Tako izraža igra lepo božično misel, kako Jezusček pomaga. Vabimo vse prijatelje naše mladine, da v obilnem številu obiščejo to našo prvo božično prireditev.

Bučka na Dolenjskem. Veseli nas, da so sedanjí škofjanci prišli vendarle do težko pričakovane elektrike. Sedaj je čas, da pride na vrsto naša občina. Prosimo oblast in druge merodajne činitele, da se zavzamejo za elektrifikacijo občine Bučka! — Petroleja manjka! V trgovinah se ga sploh ne dobi, ali pa samo neznatna količina. Manufakturno blago in obutev se je znatno podražila. S tem je močno udarjen naš kmet. Zeleti bi bilo, da se cene kmetijskim pridelkom tema primerno povišajo. — Vaš zvesti prijatelj »Domoljub« želi svojim zvestim naročnikom in bralcem kar najbolj srečno in veselo novo leto 1940. In jih vabi, da mu ostanejo zvesti in mu pridobijo novih naročnikov. Saj vam nudi ugodnost požarne podpore in še upanje na lepe nagrade, ki jih je preko 700. Poleg tega je prinašal redno naše novice vse leto. V vsako našo hišo spada naš tednik »Domoljub«. Ker pa v današnjem času prinese vsak dan kaj novega, zato si naročite pri našem zastopniku »Slovenski dom«, ki stane malenkostnih 12 din na mesec, ali pa naš najmodernejše urejani dnevnik »Slovenec«. Da pa omogočimo tudi takim, ki niso redno naročeni na naše dnevnike, da lahko tu in tam kupijo časopis, smo uvedli kolportažo nedeljskega »Slovenca«. Segajte pridno po številkah, ki stane vsaka samo 2 din. Odcite si dnevno samo 2 cigareti, pa boste ob nedeljah lahko kupili dober časopis »Slovenec«!

Sv. Gregor. Prejšnjo nedeljo se je vršil občni zbor Prosvetnega društva. Da je društvo bilo res delavno, priča knjižnica, ki si je nabavila mnogo poučnih in zanimivih knjig. Društvo ima za bodoče leto v načrtu razna predavanja, na kar že sedaj opozarjamo. Skrbelo se bo tudi, da se bodo uprizorile na našem odru zanimive in vsestransko zadovoljive predstave.

Moravče. V Moravčah zaključujemo zadnje priprave, da bo najkasneje do novega leta tudi tu zagorela velenjska elektrika. Kakšna dobrota bo za moravško dolino posebno zdaj, ko je petroleja tako težko dobiti. Banovinski prispevek še ni izplačan. Zato elektrifikacijski odbor občine Moravče sporoča vsem tistim, ki so že ali pa bodo elektrificirali svoje domove in gospodarska poslopja ter

V Moravčah je zasvetila elektrika

Dolgo smo jo pričakovali, pa smo jo naposled le pričakali. Ono soboto zvečer sta zažarela moravška zvonika kakor dva ognjena stebra in oznanila okolici, da ju obseva elektrika. Svečana otvoritev se je vršila zvečer ob 6 na trgu pred kapljanjo. Zbrano občinstvo je pozdravil župan Lavrič, ki se je s toplimi besedami zahvalil zastopniku bana, ravnatelju Ruehu za izdatno pomoč in naklonjenost, kakor tudi obema posojilnicama in vsem drugim Moravčanom za složno sodelovanje. Po nagovoru bivšega poslanca Strčina je krenila množica pred transformator, kjer je spregovoril

g. Rueh, poudarjajoč gospodarski pomen elektrifikacije, nakar je priključil žico. — Blagoslovitev transformatorja je opravil nadžupnik g. Hafner ob spremstvu gg. kaplanov s primernim nagovorom. Svečanost je zaključila zahvalna pesem v cerkvi ob svitu električnih žarnic. Za pogostitev delavcev, zaposlenih pri napeljavi, pa so poskrbeli Moravčani s prostovoljnimi prispevki. — Takoj po praznikih bo sledila priključitev vasi, ki so raztresene okrog Moravč. Okolica Sv. Andreja ima svoj transformator; tudi tam je delo skoraj že končano.

St. Vid nad Ljubljano. Hranilnica in posojilnica, ki ima svoje poslovne prostore v župnišču, je vendar neokrnjena izšla iz krize zadnjih treh let. Od 1. januarja 1940. bo obrestovala vse nove vloge vezane na tri mesece po 4%, vezane na pol leta po 4½%, vezane na eno leto po 5%; hranilne vloge v tekočem računu bo obrestovala po 2%, leto-lako vse stare vloge, to je vloge, vložene pred junijem 1937, valed zakonske navedbe o zaščiti po 2%. Posojila bo obrestovala po 7%. Vse to je bilo eklenjeno za skupni sešit načetstva in nadzorstva dne 24. decembra 1939. Višina deleža in prirope se bo določila na prihodnjem občnem zboru, ker tako zahtevajo nova združna pravila. — Vzgleden mož v vsakem oziru je bil posestnik Anton Suhadolec

so že podpisali obveznice, da bo zadnji obrok vplačil potekel 31. decembra 1939. Do tega dne mora biti ves prispevek banovini vplačan. Zato pohitite z vplačili, da ne bo primoran elektrifikacijski odbor strožje postopati ali celo sodnim potom zahtevati od interesentov podpisani in objavljeni prispevek banovini. Obveznice so pravomočne in se nihče ne bo mogel upirati vplačilu. Zadeva je nujna. Takoj, kakor hitro bodo banovini plačali dogovorjeni prispevek, bodo naprej gradili električno omrežje po Trzinu in Češnjicah. Ob tej priliki opozarjamo na veliko koristnost naših podeželskih posojilnic, ki so za elektrifikacijo moravskih dolin že do zdaj prispevale nad 28.000 dinarjev. Pa bo še primanjkljaja okrog 50.000 din. Pa tudi ta znesek bodo krile naše domače posojilnice. Zato, vlagatelji, nikar ne nosite denarja v mestne banke, ki niso in ne bodo nikoli dale dinarja v obče koristne namene na deželi, čeprav so težki stotisoči našega denarja po mestnih bankah. Trezni in uvidelni kmetje, kadar prodajo živino, naložite svoj denar v posojilnice tu doma po isti obrestni meri kakor v mestu; ko pa drugi vole kupujejo, pridejo spet po denar v posojilnice. Zaupanje v domače posojilnice se polagoma, pa gotovo vrača.

Trboje pri Kranju. Dne 1. decembra je nastopila tudi pri nas šolska mladina z lepo igrice »Kraljevič in Pepelka« pod vodstvom gosp. učitelja Rudolfa Debeljaka. Otroci so pokazali, da so pod vodstvom vodje, ki zahteva red in disciplino. Ker so se res lepo odrezali, so na željo občinstva ponovili še enkrat na nedeljo 3. decembra.

Lokvica pri Metliki. V nedeljo, dne 17. dec. smo pokopali Kočvarja France iz Dolnje Lokvice. Komaj je dopolnil 25 let, že mu je smrt pretrgala nit življenja. Izlet se je mizarstva in bil priden mizarški pomočnik. Lansko spomlad je bil poklican k vojakom, po par mesecih pa ga je prišla zavratna bolezen in ga po enem letu mučenja spravila v prežnani grob. Pokojni France je bil član fantovskega odseka. V Marijini kongregaciji je pridno sodeloval in ji pridobil več novih članov. Njegovega pogreba so se udeležili člani fantovskega odseka in fantovska Marijina družba z zastavo. Naj pridnemu Francetu sveti večna luč. Zalujče starše, brate in sestre naj pa tolaži Bog.

Črni vrh nad Polhovim gradcem. V nedeljo 17. decembra je naša šola priredila božičnico, ki je prav dobro uspela. Igrali so dejanje iz »Peterkovih poslednjih sanj«. Tudi jaslice so se lepo posrečile. Obdarovani so bili skoraj vsi otroci z oblekami, čevlji in jestvinami. Učiteljstvo je po-

kazalo veliko delavnost in razumevanje naših slabih socialnih razmer. Za ves trud in poštrevnost učiteljem in darovalcem v imenu staršev in otrok — Bog plačaji!

Radmirje. V ponedeljek, dne 18. dec. je bilo pri nas ocenjevanje žrebcev za ves gornjegrajski okraj. Dobro ocenjenih je bilo večje število žrebcev. — Snega je precej zapadlo, da že ovira promet. Na račun so prišli smučarji, ki so izrabili lepe zimske dni.

Šenčur pri Kranju. Te dni odhaja iz Šenčurja gđ. učiteljica Kunaver Marija. Njeno ime bo trajno zapisano v šenčursko društveno kroniko. Bila je od vseh početkov prva učiteljica v Šenčurju, ki se je z vsem srcem oklepala prosvetnega društva. Ustanovila je dekliški krožek ter ga uspešno vodila skozi tri leta. Dekleta so ji iz hvaležnosti priredile prijetno čajanko in se pristrčno poslovile od svoje priljubljene voditeljice. Poslovili so se od nje pri tej priliki tudi g. župan Umnik, domači g. župnik Vavpotič in zastopnik prosvetnega društva. G. učiteljica odhaja na svoje novo službeno mesto v Domžale, kjer bo nadaljevala s svojim marljivim delom.

Vojnik pri Celju. Od nekdanje jaslice v naši farni cerkvi. Sedaj se še vsako leto izpopolnjujejo in se z našimi božičnimi jaslicami res lahko postavljamo. Lepe fotografske posnetke teh jaslic lahko dobite pri našem župnem uradu. Farani, sežite po njih in jih pošljite znancem in svojem v tujino. V spomin jim bodo na dom.

Studenc pri Sevnici. V tem letu je občina tako rekoč s kulokom postavila občinski dom, ki sicer še ni dograjen, vendar je že pod streho. — Gasilska četa si je tudi s težkim naporom postavila lep gasilski dom. Hvala vsem, ki so kaj pripomogli. — V naši občini je veliko revnih družin, ki ne pridelajo skoro ničesar. Zaslужka ni in nas zelo skrbi, kako se bodo siromaki preživeli do spomladi.

Vojnik-okolica. Letošnja dobra sadna letina je prinesla s seboj tudi obilico češpel in sliv iz katerega sedaj pridno kuhajo žganje. Sicer pa je ta »žlahtna« kapljica zelo poceni, in pridelovalci le malo zanjo izkupijo. Sadjarski podružnici v Petrovčah in v Celju sta zgradili letos vsaka svojo sadno sušilnico. Naj bi jim sledili tudi drugi kraji.

Sv. Marjeta nižje Ptuj. Na željo ljudstva je bil imenovan za upravitelja naš dolgoletni učitelj Ivan Geč. Novemu šolskemu upravitelju želimo mnogo sreče in zadovoljnosti v novi službi in da bi jo vršil dolga leta v zadovoljstvo vseh svojih rojakov! — Naši invalidi so dobili za božičnico zaostalo invalidnino. Tako je prav!

Št. Andrej pri Velenju. Se dolgo bo ostala vsem nam v prijetnem spominu predzadnja nedelja, ko so nas šolski otroci pod vodstvom svojih učiteljev razveselili z lepo božičnico. Saj so se pa tudi res dobro postavili z igro »Sveta noč«; naše matere so bile kar ponosne na svoje malčke. Po igri pa so bila razdeljena lepa darila med šolsko mladino. Sprva je šolsko vodstvo nameravalo obdarovati samo revnejše otroke; pa je precejšnja

Staro leto

Koliko nam hudega si dalo,
kdo opiše tvoje naj gorje!
Koliko nam nad si pokopalo,
kdo prešel bi v diha in solzel

Dan na dan množilo si trpljenje,
trio nas si z mnogimi skrbmi.
Ali v kazen ali v zasluženje —
to nam zdaj seveda znano ni.

Prišlo si z morilnimi načrti,
čuj, topovi bruha jo pogin;
mnogo žrtve si izdalo smrti,
mesta rušila v kupe razvalin.

Če imel bi tisti milijone,
ki jih danes terjajo ljuti boji,
in blago, kar v morju ga utone —
vsem trpinom bi obrisal znoj.

»Mir ljudem!« oznanjajo nebesa,
luč iz hlevca sije svet nekdanj;
bojal grom pa žirni svet pretresa,
vsepoprod besni sovraštva zmag.

Le zatonil v večno pozabljenje
leto groze in odloži meči!
Novo boljše vzide naj življenje,
staro naj se ne povrne več.

Limbarski

podpora od raznih strani v denarju in blagu pripomogla, da so bili z lepimi darili obdarovani vsi otroci. Zlasti je lepo podprla našo božičnico tovarna pletenin na Polzeli, ko je darovala za tukajšnjo revno šolsko dečo 129 parov nogavic. Tudi banska uprava je poslala mnogo praktičnih daril. V denarju pa so precej prispevali: tovarna usnja Woschnagg v Šoštanju, tukajšnji krajevni šolski odbor in pa naši gospodarji, ki so zbrali skupaj res lepo vsoto. Vsem tem dobrotnikom, ki so s svojo podporo pripomogli, da je bila naša revna deča tako lepo obdarovana, se najlepše zahvaljujemo!

Bogojina. Dne 24. dec. po veliki maši se je zbralo v Društvenem domu precej veliko poslušalcev. Predaval je g. Maučec Ignac o komunizmu. V Bogojini nimamo nobenega nasprotnega časopisa. Vsaka hiša je naročena na katoliški list. Največ je »Novin« in M. Lista, zatem pride v prvi vrsti »Domoljub«, »Sl. dom«, »Slovenec« in »Slo. gospodarski«. — Umrl je zadnji teden Maučec Franc, oče Maučeca Joškota, profesorja na beljski gimnaziji. Naj počiva v miru.

Sv. Primož na Pohorju. Oštna draginja, ki je v zadnjem času nastopila, je razburila naše ljudi. Najhuje smo pa prizadeti s podražitvijo petrežja. Živina pa ima še ravno tako nizko ceno, kot jo je imela poprej.

Bele vode. Za božične praznike smo imeli le to veliko veselje v naši lepi farni cerkvi. Razveseljale so nas lepe nove jaslice. Veliko stotakov je bilo treba zbrati, pa naša dekleta se niso vtrale žrtve, vse so same zbrale. Naj jim bože dala ta trud povrne, prav tako vsem, ki so za jaslice kaj prispevali. — V cerkvi imamo sedaj tudi nov lesen pod, da nas zima preveč ne stiska. — Prosvetno društvo pripravlja igro, ki bo prinesla veliko veselja in zabave.

Sv. Marjeta nižje Ptuj. V nedeljo, dne 10. decembra sta dva mestna fantina v vlogi adventističnih misijonarjev in pridigarjev hodila po naši Placarovi. Kljub veliki vsiljivosti nista nikogar pregovorila in niti ene knjige prodala. Tu pa tam sta navila tudi gramofon, da bi si tako olajšala s gramofonskimi pridigami misijonarjenje. Tako domišljave mestne škrice je najboljšje takoj nagnati, da bi se pozneje ne posmehovali kmetki lahkovernosti in naivnosti. Tudi oblast bi naj takim vetrnjakom malo pogledala na prste, da bi ne begali ljudstva z bližajočo se vojsko in večnostjo. — Dolgo pričakovani sneg nam je pobelil polja in tako malo zapri kmečko deo zunaj. Tudi petrolej so spet dobili naši trgovci, da nam ne bo treba biti v temi.

Vojnik pri Celju. Z veseljem opazujemo delo naše organizirane mladine. Fantovski odsek in Dekliški krožek sta v polnem razmahu. Na predvečer 1. decembra sta pri proslavi pokazala svojo tehnično izvežbanost. Za Miklavžovo sta priredila lep Miklavžev večer. Pod dobrim vodstvom naših

„Orač“ - novi kmetijsko strokovni list

Ze za božične praznike je izšla prva — jamarska številka novega »Orača«, kakor si ga je zamislil in želel zadnji občni zbor Kmečke zveze v Celju. »Orač« izdaja sedaj konzorcij, v katerem so zastopani Kmetijska zbornica, Kmečka zveza in Zadruga zveza in Zveza absolventov kmetijskih šol. Zelo lepe uvodne besede so v »Oraču« zapisali gg.: predsednik senata gosp. dr. Anton Korošec, ban dr. Marko Natlačen, predsednik Kmetijske zbornice Martin Steblova in predsednik Kmečke zveze Janez Brodar.

List je razdeljen na tri dele, in sicer: kmetijsko-strokovni, agrarno-politični ter stanovski in poučno-zabavni del. V prvem delu so članki iz praktičnega kmetijstva, ki so jih napisali naši priznani strokovnjaki. Med drugim čitamo tu: inž. R. Lah: Humus in apno — vira rodovitnosti v zemlji, inž. P. Simončič: Skrbimo za semenski krompir, dr. Zibert: Odpravljanje jalovosti pri kravah, Martin Humek: Obdelajmo sadno drevje, V. Kuret: Netranja gniloba jabolk, inž. Greif: Perutnina pozimi — in drugo. V drugem delu obravnava dr. Valenčič vprašanje zaštite kmečke posesti. Inž. Sotošek objavlja zanimiv članek: Kmet in naši gozdovi, dr. Kocjan piše o živinskem potnem listu. Tu je objavljeno tudi zanimivo poročilo glavnega tajnika dr. Lavriča, ki ga

je imel na zasedanju kmetijske zbornice o našem kmetijstvu v l. 1939. V tretjem delu čitamo načelno važno razpravo g. L. Puša o kmečko stanovskem občestvu. Pod naslovom: Kakor celina je Tone Starc napisal krepke besede, ki bodo segale vsakemu kmetu do srca. Nič manj lepe niso misli, objavljene pod naslovom: Podobe iz zgodovine slovenskega kmeta in pesmica: Jaslice in križ, ki jo je zložila preprosta kmečka žena.

»Orač« je priložen kot posebna priloga »Vestnik za organizacijska vprašanja« za člane Kmečke zveze.

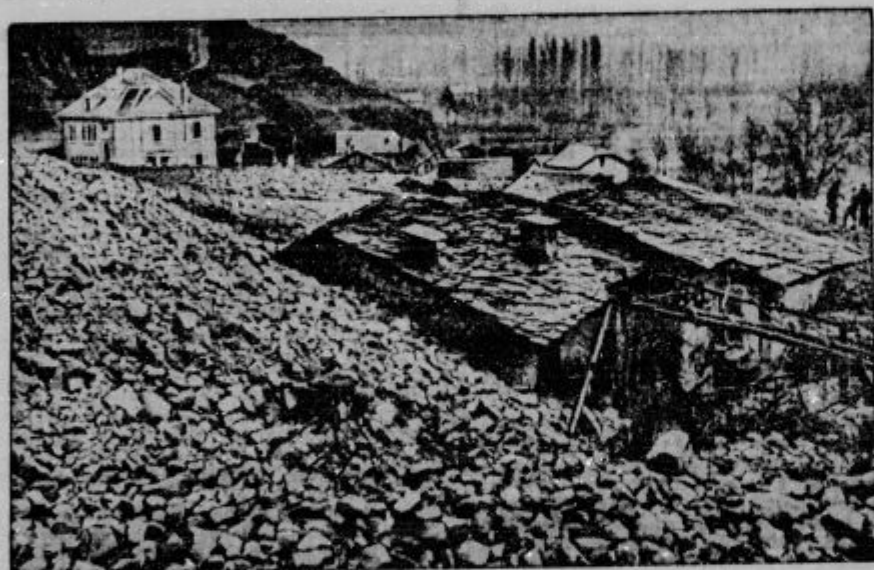
»Orač« je lično opremljen. Naslovna stran in risbe nad vsakim poglavjem so umetniško delo g. inž. I. Pengova. Te slike na preprost način povedo več kakor nam bi mogli povedati dolgi napisi. »Orač« je tiskan na dobrem papirju s prijetnimi, čitljivimi črkami. Poživljajo ga številne lepe in nazorne slike med besedilom.

Izdajateljem smo hvaležni, da so dali našemu kmetu tako lep in obenem poučen in koristen list, in to po tako nizki ceni. List, ki ima z ovitkom 32 strani in bo izhajal mesečno, stane letno le 12 din. Zato »Orač« vsakomur priporočamo.

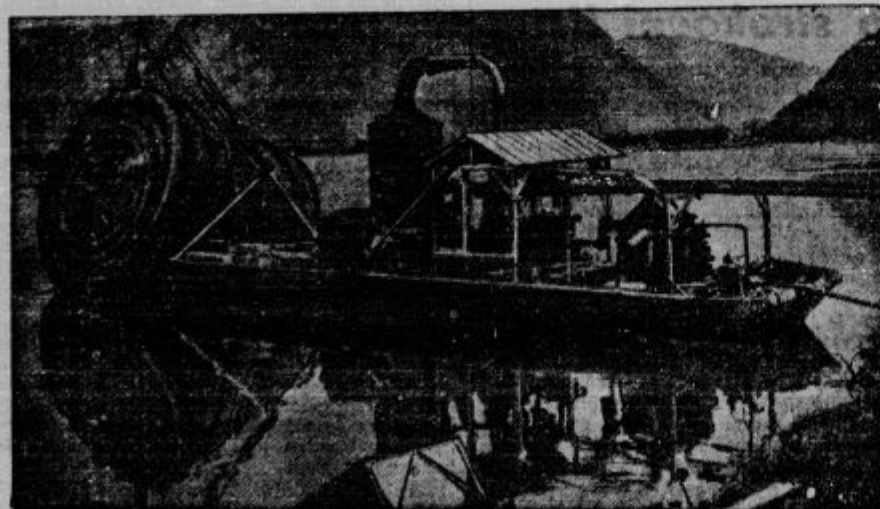
Naroča se pri upravi lista »Orač«, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 38.

Ob štiridesetletnico svoje nove maše je papež Pij XII. zapustil Vatikan in odšel v baziliko Santa Maria. Pred baziliko se je zbrala velika množica, da je prejela sv. blagoslov iz iste cerkve. V tej cerkvi so sedanjega papeža pred 40 leti pozdravili s novomašniško pesmijo

Silno deževje je v Švici povzročilo ogromno škodovanj, da so se morali ljudje iz njih izseliti kamenje skoro zasulo. 20 hiš je bilo tako poškodovano. Na sliki vidimo vas Fully, ki je je namočeno

V Švici so v juniju v posebnih posadah potopili v jezuru Thumor 22 vagonov žita 40 m globoko, da bi bilo žito varno pred letalskimi napadi. V novembru, t. j. po 5 mesecih so pa potopljeno žito dvignili, da bi videli, če se je žito ohranilo. Žito je bilo popolnoma nepokvarjeno. Obetajo se nam žitne shrambe pod vodo. Slika nam kaže dviganje te shrambe

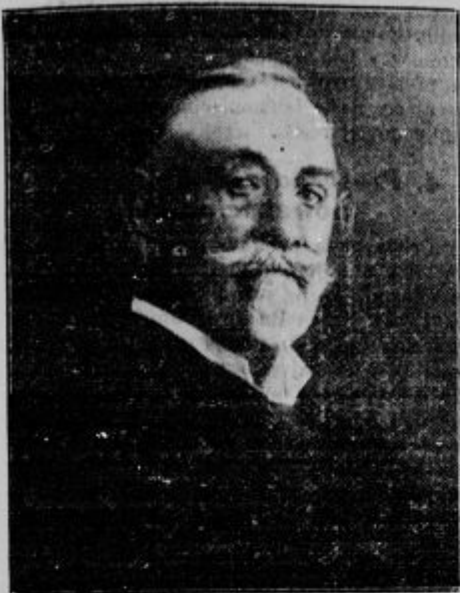
Prejšnji teden je praznoval v Ljubljani 85 letnico svojega rojstva g. kanonik Ivan Sušnik, predsed. nih Vzajemne zavarovalnice

† Edvard Rusjan, prvi slovenski letalec, ki se je pred 29 leti ubil v Beogradu

Posadka nemškega letala vrste »Messerschmidt« se zalaga s potrebno municijo

Prejñji teden je umrl v Ljubljani znani kamno-
zeški mojster Feliks Toman

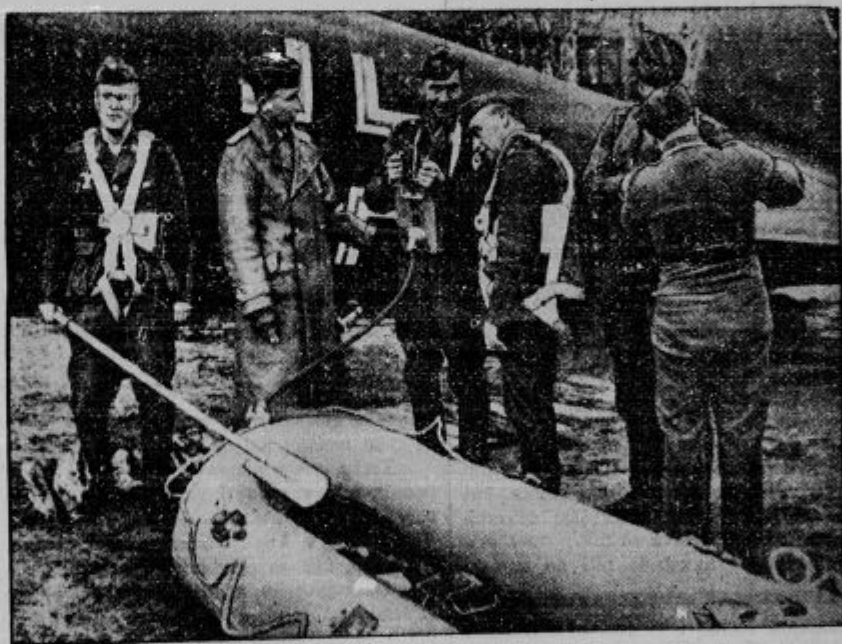
G. Melhior Klopčič iz Vrha pri Lukovici —
osemdesetletnik. (Glej dopis na str. 8!)

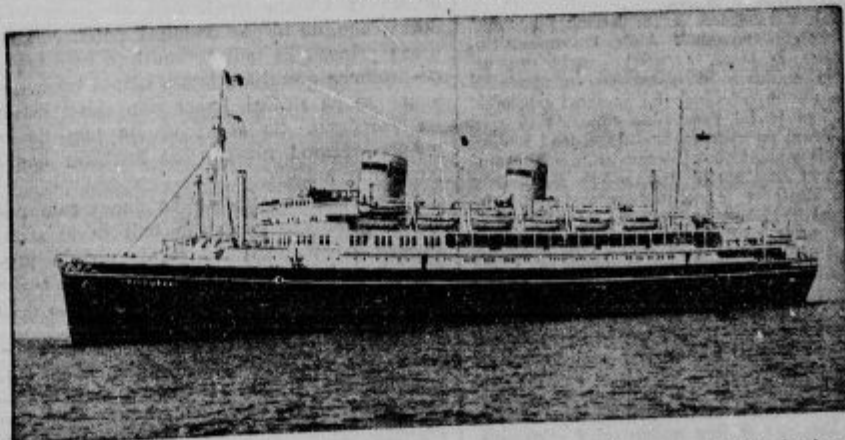
Gornjegrajski loveci so ustrelili okrog 8 mesecev
staro srno, ki je bila na polovico sivkasto-rjava,
a druga polovica pa bela. Truplo je bilo podobno
srnam, glava in parklji pa so bili podobni ovčjim.
Pravo lovsko čudo!

Angleški kralj je prišel obiskat angleške vojake prav v prvo vojno črto

S takšnim gumijastim tolnom se rešujejo litalci, ki v bojih padejo v morje. Na sliki vidimo tudi
veslo za takšne toline

Nemški 32.000 tonski potniški parnik »Columbus« je nemška posadka sama potopila, ko je videla,
da ne mogla ubežati angleškim vojnim ladjam

Letošnji božični razgovori

KONEC.

3. Priprave na vojno

V čem pa obstoje priprave na to »slabše«, to je na vojno? Predvsem so tu seveda primerne vojaške priprave: zadostna množina vojaštva za dobro zavarovanje meja, utrjene postojanke na ozemlju, kjer se utegnejo razviti boji, zadostna množina modernega orožja in vseh drugih potrebščin za armado ter dobro izveščana in moralno visoko stoječa armada. Vse to so pa stvari, ki se v širši javnosti navadno ne razpravljajo, ker so za izvršitev teh nalog poklicani pristojni činitelji, v prvi vrsti generalni štabi.

Druga priprava na vojno je obče gospodarske narave. Svetovna vojna je pokazala, da požre moderno vojevanje neizmerne količine najrazličnejših gospodarskih dobrin prav vseh vrst od jekla in petroleja preko premoga in živil do bombaža in lesa, v prvi vrsti pa seveda — zlata, to je denarja. Danes sta tudi za vojskovanje enako važna delavec v tovarni, rudar v rudniku in kmet na njivi, kakor vojak na fronti. Le spomnimo se na zmagoslavna prodiranja ogromne ruske armade jeseni l. 1914 v Galicijo in proti severni Ogrski. Dokler je bila Rusija z vsem dobro založena, je šlo gladko, ko ji je pa na spomlad l. 1915 začelo zmanjkovati vsega, hrane in municije, orožja in prevoznih sredstev, ji vse milijonske armade niso pomagale: sledili so porazi drug za drugim, nazadnje pa revolucija.

Ne zadostujejo za vojskovanje le vojaške priprave, ki jih vodijo navadno generalni štabi, temveč mora pri teh pripravah prav bistveno sodelovati prav vsa država zlasti na gospodarskem polju. Nemčije v svetovni vojni niso premagale francoske in druge armade, temveč v prvi vrsti angleška blokada, ki ji je preprečila dovoz vseh surovin, kar je povzročilo vedno večje pomanjkanje vsega. Nemčija je bila zlomljena od znotraj in to je vodilo končno tudi do poloma na frontah.

Pripravljeni moramo biti na dolgo vojno in nestrokovnjak si niti misliti ne more, kaj in koliko najrazličnejših potrebščin oziroma surovin mora imeti država za tak primer pripravljenih. Skrbi za vse to niti ne morejo

č. gg. duhovnih voditeljev je naša mladina varna in jo lahko starši s polnim zaupanjem pošiljajo v naša društva. Res se »morda« tudi tukaj kateri izgubi, za kar pa niso kriva društva, ampak moramo iskati vzrokov drugod.

Pilistanj. V Lesičnem je 18. decembra podlegel pljučnici 22letni posestnik Alojz Gubenšek. Pokojnik izvira iz stare, znane kršćanske družine. Bil je zelo nadarjen in bistroumen mladenič. V šoli in na raznih tečajih je bil vseskozi odličnjak. Za svoja leta je bil nenavadno razumen in zrel, na drugi strani pa vedrega značaja. S temi svojimi lastnostmi je mnogo obetel. Vneto se je udeleževal v društvenem življenju in pri gasilcih. Bil je zelo izobražen, zlasti se je zanimal za razumno kmetijstvo. Imel je talent za glasbo. Med ljudmi je bil zaradi svoje priljudnosti zelo priljubljen, kar je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo veliko število gasilcev in drugih ljudi. Prinesli so mu veliko vencev in rož. S priručnimi besedami se je doma od njega poslovil g. načelnik gasilcev in šolski upravitelj Jože Krt. V cerkvi je g. župnik Jakob Ranter oral lep značaj globokovernega pokojnika in ga postavil za svetel zgled moški mladini. Pevski zbor je ob grobu zapel ganljivo nagrobnico. Z Ljetožem Gubenškom lega v grob mladenič, katerega je Bog obdaroval z zelo bogatimi talenti. Prezgodnja smrt je preprečila, da bi jih bil razvil.

voditi le generalni štabi, temveč vse panoge javne uprave. Treba je imeti dovoljno plačilnih sredstev za nakupe stvari, ki jih država nima sama in ta plačilna sredstva v vojnem času niso domači bankovci, temveč zlato in devize. Trgovinski minister mora skrbno paziti, da se ne izvozi toliko, da bi v primeru vojne potem nam samim zmanjkovalo in da pravočasno uvozimo zadostne količine blaga, ki je neobhodno potrebno, a bi v vojni le težko prišli do njega. Kmetijski minister mora gledati, da bodo tudi v primeru vojne zasejane in posajene naše njive, prometna uprava mora skrbeti, da bo v vojni promet še prav posebno brezhibno deloval itd. itd. — Skratka: moderno vojskovanje je stvar, ki ne zajame le odgovornih poveljnikov in njim podrejenih čet, temveč prav vso državo, vse prebivalstvo, zlasti pa prav vse gospodarstvo. Danes se ne bojujejo med seboj več vladarji ali generali, niti ne armade, temveč narodi in države v svoji celoti. V svetovni vojni je

Blagoslovljeno novo leto voščijo:

Karlovci: Sušteršič Anton, Iška, Prošnik Franc, Franc, Horjul, Suhadolnik Franc, Borovnica, Mihečič Ivan, Sv. Križ, Smolej Jože, Trlič, Oliver Franc, Hinje, Petstotnik Jernej, Mala vas, Viljem Papež, Vel. Lipje. — Kragujevac: Klopčič Stelan, Čemšenik, Meh. Justin, Mislinje, Skok Janez, St. Janž ob juž. ž., Potočnik Franc, Škofja Loka, Skrajnc Stanko, Kranj, Kostušek Ivan, Sv. Peter pod Sv. Gorami, Demitrovič Franc, Sv. Peter pod Sv. Gorami, Košir Anton, Ribnica, Mozek Franc, St. Vid nad Ljubljano, Bradar Valentin, Moravče, Znidar Janez, Bohinjska Bistrica in Obratovci Miha, Fara-Kočevje.

V Bači Topoli v mlino »Patria« služita dva Slovenci in sicer Markovič Tone iz St. Janža in Otrin Jože iz Primskovega pri Litiji, ter želita vsem slovenskim fantom in dekletom prav srečno novo leto.

zmagala gospodarsko močnejša antanta nad vojaško močnejšimi osrednjimi silami.

Tretja vrsta priprav na vojno je postala pereča šele v sedanjih vojni, ko je stopilo v ospredje — letalo. Res je, da v Nemčiji, v Franciji in v Angliji letala za enkrat še ne pustošijo, ker se očitno vsak nekako boji začeti z najhujšim, a na Poljskem, kjer Nemci tega strahu niso imeli, smo videli, da je prvih 14 dni padlo več civilnega prebivalstva od letalskih napadov nego vojakov na frontah. Zato so tudi Francozi in Angleži izselili otroke iz velikih mest. Bati se je namreč upravičeno, da utegne nadaljnji potek vojskovanja prinesiti še tudi brezobzirno napadanje nasprotnega ozemlja z letali. Učinki takih napadov so pa strašni, kakor smo videli ravno na Poljskem. Se sedaj vlačijo tam tisoče mrtvecev izpod razvalin od letalskih bomb porušeni hiše.

Vestna javna uprava bo danes zato povsod pravočasno poskrbela tudi za to stran priprav na vojno, da zavaruje civilno prebivalstvo, zlasti mladino pred pokolji iz zraka in da zagotovi vsaj neobhodno potrebno delo

Kmalu bomo v letu 1940. Ali že imate najpriljubljenejši koledar »Družinski pratik«? — Opozarjamo vas zlasti na letošnje nagradno uganko! Čeprav ima »Družinski pratik« poleg vsega drugega tudi 16 strani smislih slik, velja samo 3 din. Pazite na ovitek, ki mora imeti podobo sv. Družine!

v vseh važnih panogah tudi ob zračnih napadih. Kakor je vsem znano, so naše oblasti ukrenile v tem pogledu že marsikaj, le žal, da prebivalstvo teh ukrepov spriču spredaj omenjene naše lahkornostnosti večkrat ne jemlje dovolj resno.

4. Preskrba z življenjskimi potrebščinami

Cetrta vrsta priprav na vojno je potem preskrba z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami, to je s hrano in z obleko za nekaj časa. Razen Rusije in ameriških Združenih držav je ni države na svetu, ki bi imela vsega vsaj za največjo potrebo in bi ji ne bilo treba ničesar uvažati, a v vojnem času je večini držav ves uvoz jako otežkočen, če že ne onemogočen, zlasti tistim, ki nimajo dovoljno zlata in mornarice. Tudi mi moramo jako mnogo uvažati, n. pr. ves bencin, razne rude, zdravila, stroje, tekstilno blago, precej hrane (kavo, riž, čaj, začimbe itd.) itd. itd. Samo ob sebi je umevno, da bi v vojnem času zaželo takih stvari jako hitro in obšutno primanjkovati, saj vidimo to do neke mere že danes, ko smo še nevtralni (n. pr. bencina i. dr.).

Tudi cene v vojnem času nujno naraščajo. Stroški morskega prevoza so se podeseterill in vse je treba danes takoj in v zlatu plačati. To seveda mora močno vplivati na cene. Razen tega se v vojnem času bolj ali manj razvrednotuje tudi denar. Država ima ogromne izredne stroške, ki se vsaj deloma krijejo tudi s tiskanjem novih bankovcev, kar nujno vodi do njih manjše kupne vrednosti. Iz teh razlogov je naraščanje draginje neizogiben pojav, ki ga ne morejo preprečiti nobeni shodi in časopisni članki. Seveda se pa tedaj rada razpasa tudi špekulacija in verižništvo, ki ju morajo oblasti najstrožje zatirati.

Končno je v vojnem času jako oviran tudi promet. Morski promet je vsaj manjšim državam bolj ali manj izpodrezan, avtomobili in ogromne množine železniških voz so pa pavzeli za vojaške svrhe. Iz tega razloga morajo nujno nastopati krajše ali daljše ter večje ali manjše motnje v preskrbi in vsaj začasno pomanjkanje celo takih potrebščin, ki jih imamo sicer dovolj v državi. Jugoslavija izvažala n. pr. na desetisoče vagonov žita, toda v Sloveniji sami ga pa pridelamo komaj polovico toliko kot ga potrebujemo. Čeprav se torej ni bati, da bi nam v Jugoslaviji zmanjkalo kruha, se pa v Sloveniji lahko pripeti, da bi bil zaradi prometnih ovir, za dlje časa otežkočen dovoz moke in žita, kar bi nujno dovedlo do krajšega ali daljšega pomanjkanja kruha. Enako je seveda tudi z vsemi drugimi življenjskimi potrebščinami od soli do petroleja in obleke.

5. Postave glede preskrbe s hrano

Glede na ta dejstva in na izkušnje iz svetovne vojne so izdale zadnja leta skoro vse države primerne ukrepe za pravočasno preskrbo prebivalstva z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami. Tudi naša država ni držala rok križem in je že letošnje poletje izdala posebno »Uredbo o rezervni hranici. Njen namen je za primer vojne, ali mobilizacije ali izrednih nesreč zagotoviti prebivalstvu redno prehrano.

Po tej uredbi so dolžna vsa banovinska mesta in vsi drugi kraji, v katerih je zaposlenih več kot tisoč delavcev ustvariti posebne

Ban dr. Natlačen o izseljencih

Za majhen narod kakor smo Slovenci je število naših izseljencev, ki jih je blizu 700 tisoč, čeprav je morda nekoliko pretirano, naravnost strašno. Pomisliti moramo namreč, da odhajajo v tujino samo mladi, zdravi in kreпки ljudje, še polni življenja. Tako izgublamo ogromno delovno silo, ki dviga gospodarstvo in ustvarja blagostanje tujini, tujim narodom, namesto da bi te sile bogatile naše narodno gospodarstvo.

Ni čudno, ako se je prebivalstvo na bivšem Kranjskem pomnožilo v zadnjih 120 letih samo za dobrih 40 odstotkov, ko se je v istem času pomnožilo prebivalstvo Evrope za 140 odstotkov. In da odpade v razdobju od 1921 do 1936 od celotnega prirastka prebivalstva v naši državi na Slovenijo samo 4.1 odstotka, dasiravno tvori prebivalstvo Slovenije 7.9 odstotkov vsega jugoslovanskega prebivalstva, je tudi v veliki meri pripisovati dejstvu, da je tudi v teh letih bilo število naših izseljencev zelo veliko.

Naravnost usodno za naš narod pa je, da se desetletja in desetletja za naše izseljence nihče ni brigal. Tako so odšli stotisoči naših ljudi v tuji svet, kakor je pač slučaj nanese, ne da bi prav vedeli, kam gredo in kakšna bo njihova usoda. Ako bi imeli Slovenci v dobi zadnjih 60 let sposobne ljudi, ki bi se res smotno brigali za naše izseljence tudi s stališča naše narodne celote kakor se temu vprašanju posveča danes duša Rafaelove družbe p. Zakrajšek, potem bi bilo drugače in bi imeli lahko po raznih državah in svetovih strnjene slovenske kolonije, cvetoča mesta in bogate pokrajine, kjer bi prevladovali slovenski življenjski, kjer ne bi bilo težko oskrbovati izseljenskega naraščanja v slovenskih šolami in z vsemi potrebnimi izobraženskimi ustanovami, kjer bi se v plemeniti tekmi s staro domovino gradila slovenska kultura.

Toda preteklosti ne moremo več poprav-

ljati. Poskrbimo raje, da bo naše delo v bodočnosti smotno in uspešnejše kakor je bilo doslej. Prav zato, ker je naš narod tako majhen, je za nas vsak ud našega narodnega telesa velike vrednosti in prav zaradi tega moramo gledati, da svojih ljudi ne izgubimo in da bo vsak član naše narodne družine v čim popolnejši meri izpolnil svojo dolžnost v naši narodni skupnosti, da bodo vse narodne sile pravilno usmerjene in tesno med seboj povezane uspešno služile napredku in rasti naše narodne celote.

V razmerah, v katerih Slovenci živimo, je izseljevanje za nas do neke mere potrebno zlo. Zato mora z vsemi silami stremeti, da to zlo, ako ga že popolnoma ne odpravimo, vsaj čimbolj omejimo. Ako ne bomo tega zla znatno omejili, bo naša številčna moč v naši skupni državi Jugoslaviji od leta do leta bolj padala, kar mora vsekakor kvarno vplivati tudi na našo politično, gospodarsko in kulturno pomembnost v skupnem državnem življenju. Izseljevanje pa bomo mogli uspešno omejevati samo tako, da ustvarimo doma primerno življenjske pogoje, da bo prirastek našega naroda mogel dobiti na domači zemlji dovolj kruha. Ob pridnem in smotnem delu bi moglo na tej zemlji živeti še mnogo več ljudi in boljše kakor danes. Z ureditvijo naših voda bi bilo mogoče pridobiti mnogo nove zemlje, ki bi se mogla pretvoriti v bogata žitna polja. Osušiti bi bilo treba travnike, ki so zamočvirjeni, zboljšati obsežne livade, ki so preraščene z mahom, urediti vrtove, ki bi mogli precej prispevati k prehrani našega kmeta, bajtarja in delavca, in sadovnjake, kar bi v veliki meri zboljšalo življenjske pogoje našega podeželja. V kraje, kjer so kmetijska posestva po večini zelo majhna in so zato na razpolago odvisne delovne sile, bi bilo treba spraviti industrijo, ki bi silam dala kruha in zasluzka.

upravne motnje, a da se tedaj preprežijo verižništvo in špekulacije z najnizimi življenjskimi potrebščinami, je vsak švicarski državljan obvezen preskrbeti se že sedaj z dvo-mesečno rezervno hrano. Takoj ob mobilizaciji bo namreč prepovedana vsaka prodaja nekaterih vrst življenjskih potrebščin, ker jih prevzame v svoje roke država in bo potem ona vodila razdeljevanje. Ker bo pa prevzem od strani države in organizacija razdeljevanja zahtevala nekaj časa in torej tedaj teh stvari sploh kupiti ne bo mogoče, je potrebno, da je vsako gospodinjstvo že vnaprej založeno za dva meseca s hrano. Zaloga mora za vsakoga družinskega člana obsegati: 2 kg sladkorja, 0.80 kg riža, 50 dkg fižola, 1—2 kg testenin, 75 dkg drugih močnatih izdelkov, 80 dkg masti, 80 dkg olja, 10 kg moke, 20 jajc, 20 dkg suhe zelenjave, 40 dkg sira, dalje potrebno množino sadja, krompirja, konserv, mila, sveč, špirita, kave, kondenziranega mleka, kurjave, obleke in obutve. Kdor bi si zaradi revščine ne mogel nabaviti te zaloge, se mora že sedaj javiti pri občini in tem bo tudi v prehodni dobi omogočen nakup potrebne hrane sproti. Švicarska odredba vsebuje končno še podrobna navodila, kje in kako se ta rezervna hrana obvaruje pred pokvaro. Občine so dolžne v potrebi dati re-vežem na razpolago tudi svoj svet, da si lahko pridelujejo zelenjavo.

Ob novem letu

Težko našli bi zemljana po vsem širnem, boljšem svetu, da bi želj in nad ne vzkliko tisoč mu ob novem letu.

Eno leto desti dolgo ni, da nam bi izpolnilo polovico, kar ob dnevu tem se v sreč je rodilo.

Kaj zato, če nam v bodoče trnje pota spet pokrije; saj po bolečini vedno svetel žarek nam zasije.

Kot stoji ob vetru gora nepremično, trdno, varno; zaupljivo v božje varstvo gremo v leto spet viharo.

Večnost kot večer je tiha, a sedanost je besneča. Božja volja čez vso zemljo kakor dih hiti molčeca.

Robotnikov.

Vse to so naloge, ki se jim mora z vso vnemo posvetiti javna uprava. Da pa se bo moglo to čimprej uresničiti morajo pasti ovire, ki so nam do sedaj onemogočale naravno gospodarski razmah. Od širokih samouprav, ki o njih danes toliko govorimo, upamo, da nam bodo šele prinesle možnost sprostitev vseh delovnih sil, ako bodo te samouprave deležne tudi primerne denarne samostojnosti.

Vzporedno z gospodarsko obnovo pa mora iti tudi prava narodna vzgoja naše mladine. Naša šola mora v srcih narodnega naraščanja vzgojiti trdno in močno narodno zavest. Naj bi vsakoletno praznovanje izseljenskega tedna pripomogla čim več k temu, da bi bila zavest narodne skupnosti vedno živa v vseh srečih, ki po njih polje slovenska kri.

Tako pa torej pravi švicarska postava. Nam se zdi švicarski način nedvomno boljše od našega in sicer iz dvojnega razloga. Prvič so v primeru vojne vsa javna skladišča jako izpostavljena napadom iz zraka in jim grozi torej uničenje, v primeru zasedbe od sovražnika pa seveda zaplenitev vseh teh zalog. Drugič se bodo pa vse starejše gospodinjše še prav dobro spominjale silnih težav in neprilik, ki so združene z razdeljevanjem takih zalog. Po cele noči so stale uboge matere v dolgih vrstah na dežju in mrazu ter čakale, da bi prišle na vrsto za pest sladkorja ali par žlic masti.

Kdor vse to upošteva, bo nedvomno skušal sam uvesti in izvesti — švicarski način ter se bo že sedaj preskrbel za nekaj tednov z vsemi neobhodnimi življenjskimi potrebščinami. In sicer velja to za mestno kakor tudi za kmečko prebivalstvo, kajti kateri kmet pa pridela vse, kar potrebuje (olje, petrolej, žgalice, sladkor, itd.). Neumno in škodljivo je zbirati še večje zaloge in proti takim bi morale nastopiti oblasti z vso strogošjo, ker s tem še bolj ženejo cene navzgor in odvzemajo narodnemu gospodarstvu denar in blago, toda samo čim pametne previdnosti je, preskrbeti se vsaj za nekaj tednov z vsemi najpotrebnejšim. Daj Bog, da bi to ne postalo res potrebno, a denar v nobenem primeru ne bo zavrnjen.

skladišča, v katerih mora biti stalno v zalogi hrana vsaj za 1 mesec za vse prebivalstvo. Te zaloge morajo obsegati za vsako glavo prebivalstva na dan: 1 kg pšenice ali 750 g moke, 180 g fižola ali 120 g riža, kaše ali testenin, 50 g masti ali olja, 50 g sladkorja, 25 g soli in 20 g kave ali kavinih nadomestkov, a množino mesa ali mesnih konzerv ter zelenjadnih konzerv določa dotična občinska uprava sama. Občine morajo zgraditi potrebna skladišča (silose) za to rezervno hrano, dokler pa teh ni, morajo najeti zanje potrebne prostore pri zasebnikih. Nakup se izvrši iz občinskih sredstev, dokler pa teh nimajo, se pa lahko dogovore tudi z veletrgovci, da imajo ti v zalogi potrebno množino, a občinske uprave jim morajo dati zato primerno odškodnino (za prostore, za obresti od kapitala, ki je vložen itd.). Zaloge se morajo vsako leto obnavljati, v slučaju porabe pa seveda sproti nadomeščati.

To so glavne določbe naše postave, ki so jo prizadete občine že začele izvrševati ter je upati, da bo kmalu povsod izvršena. To je en način preskrbe za vojno. Nekateri države so pa uvedle drug način. Tako je n. pr. Švica izdala letošnjo pomlad odredbo, ki določa, da mora imeti vsako švicarsko gospodinjstvo doma rezervne hrane za dva meseca. To odredbo utemeljuje vlada s tem, da nastanejo ob mobilizaciji nujno prometne in

Dejanja govore

Dekaj čudovitega so ljudje. Čim bolj jih tepeš po glavi, tem bolj so ti hvaležni; čim bolj se trudiš, da bi spregledali in videli resnico, tem bolj se ti izmikajo in zapirajo oči, da se ja kateremu ne bi posvetilo v glavi.

Pravijo, da je bilo zmerom tako, in da so ljudje zmerom rajši verjeli tistemu, ki je prazno slamo mlatil, kot pa tistemu, ki je malo govoril, a dosti povedal.

Naj bo to že kakor hoče, povedati sem le hotel, da je prav takšna stvar s komunizmom.

Ko je zažgal v Spaniji bratomorno vojno, so precej pri nas njihove plačane lutke prišepetavale ljudem na ušesa: veleposesniško zemljo bodo dali delavcem... itd. In mogoče se je tudi pri nas dobil tedaj kakšen dobrodušen nemanič, ki ni znal izluščiti resnice od laži in ki je morda mislil, da jim gre res za to.

Ko so pa španski katoličani glasno opozorili svet, kako komunisti samo ropajo, kra-dejo in more ter si bašejo žepa z zlatom in da niti en delavec ni dobil pedl zemlje, je bilo treba ubrati novo struno, da se ne bi ljudem posvetilo v glavi, kaj v resnici po-čenjajo.

Rusija se bori za demokracijo! Smrt fašizmu! so začele na vseh koncih hkrati navijati plačane lajne.

Pa je padla Češka, ki se je 20 let lju-bimkovala s komunistično Rusijo in komu-nisti niso niti z mezincem ganili zanjo.

Slovenska Rusija vstaja... se niso sra-movali potem zatrobili Stalinovi plačanci.

Kaj so naredili s Poljsko in s kom so se nato zvezali, se vsi spomnimo.

Tudi kaj se dogaja na Finskem, nam je znano. Zanimivo pa je, da so sovjetski vojaki to priliko izrabljati, da v trumah beže iz bolj-ševskega rajac. Kaj pa to pomeni? Ali je človek res tako neskončno nezadovoljno bi-tje, da se tudi »rajac« naveliča? Da, takega kot je tam, ima vsak kmalu dosti.

In ti, mladi delavec, ali boš znal pravilno odgovoriti tistemu, ki bo za to dobro plačan, da te bo prišel navduševati za takšen »raj«, iz katerega že beže.

Ce hočeš mukati, kakor bodo drugi hoteli. namesto da bi mislil s svojo glavo, pa pojdi za njim. Saj boš zato dobival dnevno četr-ti-lograma kruha na karto in še z rentgenom ti bodo zdaj pa zdaj pogledali v želodec, da ja nisi pojedel kakšne stvari, ki ti ne pripada na karto.

„Komunizem največje zlo sedanjega časa“

Nova knjiga proti komunizmu. Pravkar je izšla nova knjiga proti komunizmu, ki jo je napisal dr. Ivan Ahčin. Knjiga nosi naslov: »Komunizem, največje zlo sedanjega časa«. Pisatelj opisuje na izredno preprost in po-ljuden način do podrobnosti to zablódo na-šega časa in je zato knjiga dostopna najširšim množicam našega naroda. Cena knjige je 10 din za izvod in se narača pri Zvezi fanlov-skih odsekov v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7-1. Knjigo toplo priporočamo.

Začnimo s knjigovodstvom

V težkih časih živi naš kmet. Stokrat in sto-krat se je že priporočala nam kmetom varčnost. Da, varčevati, o, saj znamo že preveč! Iskati vire novih dohodkov: ne najdemo jih! Toda prvega in drugega se moramo držati in pri tem nam bo najbolj pomagalo knjigovodstvo. Da, vi vsi mladi kmetki gospodarji, polni ste idealnih načrtov, ali ste se spomnili na knjigovodstvo?

Kot mlad kmetki fant sem z osemnajstim le-tom pričel z lastnim knjigovodstvom. Vodil sem ga od takrat nepretrgoma in ga danes kot samo-stojen gospodar z veseljem izvajam. Letošnji kole-darček Kmetke zveze ima še poseben praktičen način knjigovodstva. Morda bodo tiste tiskovine sicer premajhne, toda vsak si lahko kupi kak večji zvezek in si z malenkostnim trudom in stroški po svoje uredi. Kmetijska zbornica je zadnjič, ne vem s kakšnim uspehom, vabila k prijavam za stro-kovno knjigovodstvo, ki bi ga posamezniki vodili pod njenim vodstvom. Prav.

Vsi tožimo, da se kmetovanje ne izplača. Toda s številkami danes še težje dokažemo. Gospoda-rimo in včasih sami ne vemo, ali z izgubo. Kaj se nam izplača in kaj ne, ne vemo, ker ne pre-računamo.

In še: v čem je skrivnost dobrega knjigovod-stva. Bodimo točni, natančni in predvsem hitri. Vedeti moramo za vsak dinar, kam smo ga izdali. Zato vpisovati takoj. Dostikrat bomo pozabili za izdatke, če bomo čakali večera. Ko vzamemo iz denarnice denar, vpišimo v knjigo. Zanič je oso knjigovodstvo, kjer gospodar šele v nedeljo vpi-suje medtedenske izdatke. Saj bo mnogo pozabil in še bo moral premišljati, kam je dal in koliko. Res, knjigovodstvo zahteva nekaj časa, toda po-rabimo ga tem manj, čimbolj sproti vpisujemo.

Novo leto je tu. Najprimernejši čas, da za-čnemo s točnim vpisovanjem prejemkov in izdatkov. Ob koncu leta bomo potem seštevali. Marsikatera stvar se nam bo zdela takrat drugačna kot danes. Mnogokateri izdatek bo trikrat večji kot si mislimo danes. Rešetarili bomo svoje dohodke in gledali, katerega bi lahko povečali. Varčevati bomo začeli še bolj ali pravilneje: tam, kjer lahko, kjer ne bo škodo. Zato začnimo in vztrajamo. Prišlo bo težko poletno delo. Morda bomo včasih kaj malega za-ostali. Nič ne škodi, le nehati ne. Pri vsaki stvari je treba vztrajnosti, vsake stvari se je treba na-vaditi. Meni se danes zdi, da bi sploh ne znal in ne mogel gospodariti brez knjigovodstva. Začnite torej vsi in uspehi bodo vidni. —ar.

Besede

(Poveat)

Opisal N. Velikonja. Ilustriral sklad slikar L. Šušnec

Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

»Res! je prikimal. »Res!«

Uhelj se je košato raztezal na oknu in že smrdel. Poleti hitro smrdi. Roj debelih mesarskih muh je že lazil po njem ter brenčal od sle in ugodja. Uhelj se je šopiril; na oknu je bila že strnjena črna kri ter sokrvica.

»Res!« je rekel Jelinčič ter se smejal. Tako glasno se še ni krohotal, odkar je bil na Gori. Sam je odprl okno ter ogledoval, potem je poklical še Močnika. Glasen smeh se je razlegel na cesto. Siegl ni zapazil, da se je ustavil na pragu tudi Hanuš.

»Kaj pa je?«

Kakor bi šinil debel curek nanje, so se stresli. Kro-hot je utihnil.

»Srjakov uhelj!« se je namuzal Jelinčič. »Siegl je dobil ponoči na okno uhelj!«

»Vidmar France ga je prinesel!« je stisnil skozi zobe Siegl. Stiskal je pesti ter bil ves rdeč v lice.

Hanuš se je molče in ježno obrnil. Vsi so vedeli, da je hud. Bil je lovec in na srnjaka kakor ovca na sol. so rekli. Zdaj pa ta uhelj, Uhelj, dà, čim bolj je Siegl strmel vanj, bolj je rastel.

Potem je prišel mimo Cunta. Postal pred hišo ter fiskal po tleh in za perilnikom, onkraj štirne in pod klopjo. Naročil v Jelinčičevem hospicu piva, nalil v senci in brskal. Razkopal je kup gramoza, skočil pod zid ter iskal. In ko so ga vprašali, kaj išče, je dejal, da išče uhelj. Glasno je pripovedoval Zuti, da je slišal,

da ga je nekdo izgubil in da je obljubil petabo zanj. »Za srnjaka dajo manj. Na vago ga dajo mesarji, tudi s celim srnjakom vred. Nič ne škodi! Ampak uho! Samo uho! Naj pa kdo ustrell samo uho.«

Ko so povedali Sieglu, kaj je rekel, je zagrozil, da bo streljal, če se ne spravi.

»O, naročil sem pošteno in pijem svoje. Če hodim, hodim po cesti; pod zidom ni njegovo!« je pripovedoval voznikom, ki so šli v Smrečje po seno.

Siegl je drobil v sobi, kakor bi ga boleli podplati. Na oknu se je košatil uhelj. Kakor bi se ga bal, ga je zavil v papir. Tisto jutro ni šutil gladu.

Brez zajtrka je vzel puško na ramo ter odšel v gozd. Zdalo se je, da sinica kliče: uhelj, uhelj, da šin-kavec ponavlja za njo. Radovedno ga je ogledoval kos-ter zletel v grmovje in penica se je umaknila pred njim v suho vejevje. Stisnil je prste od gneva in jeze; take sramote še ni doživel, pa se je imel za lovca.

XXXVII.

O čem se kaže novi župan Polane.

Brus je vstal ter se naslonil na odprto okno. V mali sobici je ležala še žena in pet otrok. Zdalo se mu je, da ga duši zatohli in po mokrih otroških cunjah smrdeči zrak. Slišal je sopenje žene, ki je stokala v spanju. Otroke je motila sapa, ki je vela od okna, da so se preobračali na posteljah. Po dva sta ležala v eni po-stelji, najmlajši se je tiščal ženi za hrbtom ter ležal gol na odeji.

Brus je strmel v zvezde v mlečni daljavi. V suši ga je strašno grizla skrb, ki mu ni dala spati. Prepri med Vidmarjem in Ruparjem mu ni dal miru. Videl je Po-lanca, kako je zasopel zaradi časopisa ter videl Likerja.

RAZNO

Pripovedujo, da je eloviti dunajski paibater prof. Wagner - Jauregg pred leti, ko je za svoje izsledke v medicini pre-jel Nobelovo nagrado in čital, da je dobila No-belovo nagrado za knji-ževnost italijanske pisat-eljice Gradia Deledda, atopil v prvo knjigarno na poti in zahteval ka-kršno koli delo te pisat-eljice. Rekli so mu, da nimajo nobene knjige iz-pod njenega peresa. Z istim odgovorom so mu postregli tudi v drugi in tretji knjigarni. Zato ni šel več naprej v četrto, ampak ei je mislil. Če leta zdaj Gradia Deledda po Rimu kakor jaz po Dunaju, in išče moje knjige, jih tudi ne bo do-bila — ker nisem nobene napisal.

Barva vode. Po izreku nekega znamenitega nara-volovca je voda »brez-barvna tekočina z inten-zivno temnomodro bar-vo«. V manjših množinah je voda res brezbarvna, morská voda pa je v avo-li temeljni barvi večinoma modra. Prej so menili, da je ta barva odvisna od ko-ličine soli, danes se na-gibajo učenjaki k nazira-

Prost mora biti, prost naš rod!

(Par kmetijskih vprašanj)

Mnogo je vprašanj, na katera mi kmetje skoraj pozabljamo. Toda morali se bomo zavzeti za njih rešitev. Stopinjo za stopinjo bo treba napraviti, da pridemo do naše pravice in svobode. Poglejmo. Zdi se nam, da je pri nas že davno rešeno vprašanje agrarne reforme. In vendar bi se lahko na oni zemlji, ki jo danes v Sloveniji posedajo razni tuje-roddci, po izjavi svetnika Kmetijske zbornice g. Turnška preživljajo pošteno do 50.000 kmetov. Kopičenje posestev v rokah nekmetov močno narašča. Tako ima n. pr. znani industrialec g. Wester v Savinjski dolini moderno veleposestvo in še več bi nakupil, če bi ne bilo tu že zakonske omejitve. Beremo, koliko lesa se izvaža letno iz Slovenije, toda res je, da je polovico tega lesa iz nekmetijskih veleposestniških in graščinskih gozdov. Toda ko bi vsi ti gospodje zapravili to izkupljeni denar v naši državi, tako pa nosijo ta denar ven in ga zapravljajo drugod. Da, treba bo nove zakonske uredbe, ki bo v njej zapopadeno geslo: Zemlja naj bo last tistega, ki jo obdeluje. Agrarna reforma se mora izvesti do kraja.

Kmetisko dedno pravo je drugi tak oreh, ki ga bo treba načeti. Kdaj se bosta izvedla zamisel in dejstvo, ki ga imajo že druge države: stalni kmetijski dom. Kajti pribiti je treba, da je eden glavnih vzrokov zadolžitve kmetov pri nas izplačevanje dot ob prevzemu posestva. Če bi se nikakor ne hotel, tu se moraš zadolžiti. In potem boš garal in delal vse življenje, da boš plačal ta dolg. Znižanje dot, nizka obrestna mera za kmetijske dolgeve bosta marsikateri grunt obvarovala propada.

In tretjič: Kaj je z našo stanovsko izobra-

zbo. Doba zgolj strokovnih predavanj je za nami. Učili so nas: kako se repa pred gosenci varje, o naših stanovskih pravicah pa nam niso povedali nič. Ko si bomo popolnoma na jasnem glede naših zahtev in pravic, bomo prišli k drugi točki: izvedbi tega, za kar bomo nujno potrebovali organizacije. Res, da mi slovenski kmetje do Kmetijske zveze nismo imeli svoje stanovske organizacije. Zato še danes nekako nismo dovolj zreli zanjo. Kmetijska družba se je svoj čas omejila zgolj na strokovni pouk in prodajo kmetijskih potrebščin. Dalje ni šla. Mi gremo naprej. Dvignili bomo naše kmetisko ime zaničevano in oprano. Izvedli do konca boj za svobodo naše zemlje. Da ne bomo prejemali več po žličkah nazaj iz mest, kar smo jim dajali na veliko z vevnico.

Tako. Cilj nam je znan, pot imamo. Pojdimo po njej!

—ar.

RADIO LJUBLJANA

do 4. januarja.

Četrtek, 28. dec. 18 Veseli godci. 18.40 Slovenščina za Slovence. 20.05 Ob 150 letnici slovenskega gledališča: 1.) A. Linhart in slovensko gledališče; 2.) A. Linhart: Zupanova Mica, komedija. 21.15 Dva harmoniki. — Petek, 29. dec. 18 Ženska ura: Delovni tabor visokoškola v Halozah. 18.40 Francoščina. 20.30 Solistični koncert. 21.15 Orglice in harmonika. — Sobota, 30. dec. 18.40 Slovenščina in naši izobraženci. 20.0 zunanji politiki. — Nedelja, 31. dec. 8.15 Kmečki trio. 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45 Verski govor. 10 Kvintet (dve violini, viola, violončelo, kitara).

20 letnica zavoda za ženski obrt

V proslavo vojeja jubileja je priredil Državni zavod za ženski domači obrt v Ljubljani krasno razstavo svojih izdelkov, ki najgovorneje dokazujejo, kako veliko delo je opravil zavod v teh 20 letih pod vodstvom svojega v vsakem pogledu odličnega ravnatelja Boža Račiča.

Bila je že resna nevarnost, da se lepi ženski čipkarski obrt zaradi krošnjarjev popolnoma uniči in to bi se bilo tudi zgodilo brez temeljitega, preudarnega in gospodarskega dela zavoda.

Na neštetih razstavah doma in v tujini je dokazal Drž. zavod za ženski domači obrt, da more uspešno tekmovati tudi z najboljšimi podobnimi zavodi in podjetji v tujini. Na marsikateri razstavi so samo prvotni izdelki zavoda rešili čast našemu imenu. Poleg tega je zavod dokazal, da je tudi v velikansko gmočno pomoč našemu ljudstvu. Pokazal pa je tudi, kako bi se mogli naši dohodki od čipkarstva že znatno dvigniti, če bi se zavod podpiral kakor treba. Žal pa je tega razumevanja bilo na odličnih mestih za zavod doletelo zelo malo, mnogo premalo. 20 let dela zavoda je bilo zato v veliki meri izpolnjeno v boju za obstoj.

Ob jubileju visoko zaslužnega zavoda želimo zavodu in njegovemu odličnemu voditelju, da bi v bodoče našla več razumevanja pri odločujočih činiteljih, da bi se naše čipkarstvo in druga ročna dela domačega ženskega obrta mogla popolnoma razviti. Ne samo zavod, temveč vse naše prebivalstvo bo od tega imelo korist.

11 Vesel koncert: Bežigrajski pevski zbor in Kvar-tet mandolin. 17 Kmetijska ura: Gnojenje in pridelki. 17.30 Orgelski koncert. 18.10 Zvonjenje. 18.15 Prenos zahvalne slovesnosti iz frančiškanske cerkve. 20 Staremu letu v slovo — Vesel koncert izramla »Škrjanček«, vmes plošče. 21 Silvestrovanje Prvi del: Poglejmo nazaj! 22 Drugi del: Poglejmo okrog sebel! 24 Tretji del: Poglejmo naprej! — Ponedeljek, 1. jan. 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11 Narodne pesmi iz zbirke »Ljuba si pomlad«. 21 Koncert vojaške godbe. — Torek, 2. jan. 13.02 Harmoniko igra g. Ivan Magister. 18 Sloven-ska glasba, igra Radijski orkester. 18.40 Božje raz-očetje v prirodi in zgodovini (g. Fr. Teršeglav). 20 Komorni trio. Sreda, 3. jan. 18 Mladinska ura a) Zakaj sem postal sodnik; b) Slovenski literarni zemljevid. 18.40 Davčna knjižica.

nju, da zavini od svetlobe, ki jo odseva drobn trdni delci v vodi. Ti trdni delci kalijo vodo; čim več soli je v njej; in čim višja je toplota vode, tem hitreje se kaledelci esedajo na dno. S tem se da pojasniti, zakaj so tropeska morja z veliko primesjo soli tako temnomodra, mrla morja z malo soli pa bolj zelenkasta. Ime »Rumenega morja izvirja od velike množine drobnega peska, ki ga Hoango prinaša vanj.

»Rdeče morje« je rdečkasto od mikroskopskih bitij, ki živijo v gornji plasti njegovega južnega dela. »Skrlatno morje«, kakor imenujejo Kalifornijski zaliv, je spet eprelo svoje ime od neštevilih rakov v njem.

Zobje iz stekla. Zdravniki nekega zobozdravniškega zavoda v Manchesteru so izumili umetno zobovje iz stekla. Te zobje izdelujejo iz etanjenega stekla posebne vrste in jih prevlečejo z neko barvo, tako da so popolnoma podobni pravim zobem. Po njihovih izjavah so novi stekleni zobje dosti boljše in trpežnejši od zob iz porcelana ali podobnih anovi.

Kdo bo župan? Naj še tako računa in šteje, brez Polanca Vidmar ni mogel zmagati. Oh, Brus pa se je nahajal med vsemi in je vedel, da se zameri, če z nikomur ne potegne, in da se zameri vsaj dvema, če potegne s tretjim. In kdo je tretji? Kdo je tretji? Da, kdo je ta tretji, tisti, ki bo župan?

In potem mu je na dolgo in na široko razlagal nadučitelj, kaj je dejal Hanuš in kako je mislil. Brus je stal pred njim kakor učenec ter kimal. Nazadnje je nadučitelj dejal: »E, za volitve je treba le nekaj pristaviti, da bolj vleče. Nekdo se mora zoper kaj boriti, nekdo mora kaj obljubiti, nekdo mora popravljati krivice, ki so jih storili drugi, četudi je bil sam zraven ko so se godile. Za volitve je treba besed in ljudje radi poslušajo! Tudi gospod nunc je proti Vidmarju.«

»On pa pravi, da ste vi proti Rutarju!«

»Somašter!« je rekel.

»Da ste rekli kranjski far!« se je okorajžil. »Nisem verjel, a trdili so, da je rekel. Jernej je pravil!«

»Vse izmišljeno!« je zamahnil.

»Pravijo!«

Danes zjutraj mu je bil pogovor še živo v spominu. Pastirja ni videl, toda ljudje so mu pravili, kako je tekel. Da je komaj ubežal Vidmarju. Tudi o sodčku so pripovedovali in kako je Polanca hotela lužo pobrisati s predpasnikom. V vročini vse raste v besedi in možganih. Ljudje ne morejo stati na mestu; kakor bi nekaj iskali in hoteli, domišljija in skrbi so mnogo večje, žeja postaja zmerom bolj pekoča in neugodljiva.

Brus je stal zamišljen pri oknu.

Res, petindvajset kron ni mnogo, toda žena je imela hišico. Kravica in krpa polja in mesečno ta znesek. In tu in tam je še ta ali ona prinesla kuro ali zajce ali kolin, da je napisal prošnjo, prebral pisanje ali pritisnil

pečat. »O, to je bila prijetna služba.« In osem let je že bil in pet let služil pod Mlakarjem.

Zdaj je Mlakar mrtev in on dobi drugega gospodarja in vse razmere so se spremenile v teh malo dneh. Ljudje se pehajo in prepirajo, ženske izgubljajo pamet in razodnost. Glej samo Rutarico in Polančevko, ki sta si botrit Polančevka je poslala nazaj škaf, o katerem ni Rutarica nič več vedela. »Ukradla ga je!« je dejala Rutarica. Da je našla Rutarico v hlevu gnojne vile. Vrnila jih je, da si ne pusti, da bi ji kaj potaknila baba nemarna, ker je prefrigana. Matevž je vse prevrgel, da ne more najti lahkkih vil. Tudi Polančevka se je začudila, ko jih je našla pod lopo. Da je sprva mislila, da jih je kdo prinesel, naj se popravijo. O, pa je zavallila kamen na Rutarjevo njivo. Ali ni Rutarica ukazala Matevžu, naj ga nese Polancu pred hišo. Matevž ga je vrgel v klanec. Da ga ne bo nosil tako daleč! In zdaj še nadučitelj in župnik.

Kakor blisk je to šlo Brusu skozi misli.

Vseposod samo sovraštvo in pisani, strupeni pogledi.

In v teh razmerah naj se on obdrži kakor tajnik. Za ubogih petindvajset kron! Za ubogih petindvajset kron, ki jih mora še čakati, če jih ni v blaginji. In povrhi vsega ne ve, kdo bo župan. Strašna žalost in tesnoba se ga je polasčala. Stopil je od okna, gladil spečim otrokom lase ter skoraj jokal.

»Stradali boste, revčki, stradali boste!« mu je gorelo v duši. »Če se mi ponesreči! Če se prav ne obrnem, Rutar ve, da sem o njem pisal in Polanc je zasopel pri tej novici in Liker je šel. Ostal je samo Vidmar in ta je pogorel.«

Kaj so karteli

Draginja narašča in nobeden ne ve, kako jo ustaviti. Prehitela nas je kot doslej običajno vsi važnejši dogodki. Skoraj smo se že kar privadili taki usodi, a vendar iščemo potem krivice vsepo- vsod, le tam ne, kjer se dejansko nahajajo. Ne sme se v časopisih vsega napisati, čeprav bi bila gola resnica. Zato omenimo le, da dolže nekateri manjše trgovce, da so poskrbeli blago, drugi trdijo, da se nekateri preveč zalagajo z blagom. Nobeden pa ne omeni veletrgovcev in velepodjetnikov, židovskih prekupcev ter vse njihove družbe. Zakaj ne? Zato, ker so mogočni gospodje, katerim se ni dobro zameriti. Če omenimo le najvažnejše življenjske potrebitve, vidimo, da je cena pšenice poskočila za 65%, usnju za 40%, milu za 40%, olju za 30%, blagu za obleke do 30%, masti za 15%. In protiukrepi? Doslej še nobenih. Zato je treba spo- sobnih mož. A tu je pomankanje največje.

Lahko rečemo, da povzroča draginja v prvi vrsti veletrgovine in velepodjetja, ker hočejo iz- rabiti težak položaj v svoj prid pod različni izgo- vori. Taka podjetja pa ne nastopajo samostojno, ampak so združena v raznih družbah in zvezah, ker je na ta način uspeh sigurnejši. V tej zvezi se večkrat sliši beseda kartel.

Kartel pomeni združenje več samostojnih pri- dobitnih podjetij, ki se bavijo z istovrstnimi posli, z namenom, da se prilagodijo ponudba blaga povpra- ševanju po blagu in da se končno doseže brezkon- kurenčen (monopolni) položaj na trgu. Z drugimi besedami povedano, kartel stremi, da se izloči ali vsaj omeji vsaka konkurenca bodisi pri izdelova- nju ali prodaji ali nabavi blaga. Če pa pride na trg samo en proizvajalec, potem nastavi ceno, kakršno hoče, in to je slabo. Pravijo, da so karteli koristni, v kolikor preprečujejo prevelik padec cen, t. j. da gledajo na to, da je blaga toliko na trgu, kolikor se po njem povprašuje, ne pa preveč, ker potem sledi padec cen. Toda zaradi pohlepa po bogastvu so si izbrali ureditvo kartela zato, da se izloči vsaka konkurenca. N. pr. več izdelovalcev usnje, ki proizvajajo za potrebo vse države, se dogovore, da prodajajo usnje vse po enaki ceni.

Karteli so razmeroma še mlade tvorbe, ker so se pojavili proti koncu prejšnjega stoletja. Ali ker so tako pripravno sredstvo za uničenje konkuren- tova in obogatitev, so se silno razbohotili ter imamo vse polno vrst takih družb, dogovorov in zvez (na primer trusti). Z ozirom na to, kako izkoriščajo

karteli svoj položaj, ločimo v glavnem tri vrste kartelov:

a) Cenovni karteli. Najbolj pogost predmet dogovora med podjetji so pač cene, ker je to glavni namen kartelov. Ni to povsem enostavno delo, ker je treba cene prilagajevati tržnim pri- likam. Morejo se pa tudi takoj določiti stalne cene. Cene so končno odvisne tudi od kupne moči potrošnikov. Če je narod reven, pač ne bo mogel kupovati po visokih cenah blaga, zato so končno tudi tukaj meje. Toda še prej nastopi obubožanje.

b) Karteli, ki urejajo oddajo izdelkov, bodisi, da razdele naročila za blago med posamezna pod- jetja ali pa da določijo vsakemu družabniku okraj, kjer sme samo on razpečavati blago.

c) Karteli, ki urejajo, koliko sme vsako posa- mezno podjetje izdelati blaga.

Navedene vrste kartelov so običajno medse- bojno združene tako, da se dogovore podjetniki i za cene i za količino blaga, ki naj ga posamezno podjetje izdela. Ali pa se dogovore o količini iz- delave blaga in za kraje, kjer sme posamezno pod- jetje prodajati blago po lastnih cenah. Pri tem se lahko dogovore, da kako podjetje popolnoma usta- vi svoj obrat s tem, da prejme polno odškodnino od ostalih podjetij itd.

Kakšen vpliv imajo posamezni karteli na splošno gospodarsko stanje naroda? Težko je na to odgovoriti, ker ne občutijo vsi enako težo kar- telov. Zato opažamo, da nekateri kartele celo za- govarjajo. Enotnega mnenja prav gotovo ni. More se reči, da so prilike nepopolne že sedaj, ko se je kartel sploh ustanovil. Za člane kartelov kakor tudi za delavce pomeni kartel pridobitev, ker je prvim zagotovljen trg in primerne cene ter gotova trajnost, drugim pa, ker imajo vsaj stalen zaslužek. Toda na višino mezde vpliva kartel lahko zelo ne- povoljno. Za ostale pa pomeni kartel običajno po- višanje cen in zraven lahko še slabše blago. Čim uniči kartel svoje konkurente, povzra cene kakor največ more. Kdo naj škiti narod pred takim iz- koriščanjem? Oblast, toda tudi oblast je večkrat brez moči, če nima primernih sredstev. Nadzor nad njimi na podlagi kakih določb je zelo majhnega pomena. N. pr. kartel je inozemskega izvora na primer za bencin. Tu je treba dolgotrajnih borb, da se uspe. Sreča v nesreči je ta, da se karteli med- sebojno rušijo ker gleda pri dobičku le vsak zase.

NAZNANILA

n »Vigred«, družinski list, januarja številka, je pravkar izšla. Izhaja mesečno. Celotna naroč- nina 25 din. Naroča se pri upravi »Vigreda«, Ljub- lijana, Pražakova ulica 8. Za nabirateljice novih na- ročnic so pa razpisane tudi lepe nagrade. Nagrade se ne trebajo. Zato vsaka nabirateljica lahko dobi nagrado ako pogoje zapolni.

Živinski in kramarski sejem v Zagorju bo letos v soboto, 30. decembra, ker pade na dan 31. de- celja. Prodajalci in kupci vljudno vabljeno! - Upra- va občine Zagorje.

NOVI GROBOVI

m Umrli so: v frančiškanskem samostanu v Mariboru starosta slovenskih frančiškanov zlatomašnik p. Andrej Golob; v Trbovljah Franc Florenini, v Mariboru Blaž Skarabot, v Mengšu posestnik Franc Oreš, v Lisičjem pri Pištanju posestnik Alojzij Gubenšek, v Bel- gradu generalni direktor Edo Markovič, v Ma- riboru Vinko Pavlin, v Godišu pri Mekinjah 84-letna posestnika Kronabetvogel roj. Kos, v Trbovljah trgovka Marija Moll, na Jesenicah Marija Jenšterle roj. Markelj, v Novem mestu Ivanka Agnič roj. Permoš, v Gor. Logatcu poštna uradnica Anica Petrovec, v Radečah pri Zidanem mostu Jakob Mrak in vdova organista v Braslovčah Marjeta Rojnik. — V Ljubljani so odšli v večnost: Henrik Zier- nfeld, Ivan Kalinšek, Marija Traven, kamnose- škli mojster Feliks Toman, vdova po pregl. fin. kontr. Ivana Gela roj. Dornik, Janko Je- rala, posestnik Janez Cuzak in veleposestnik Iven Magušar. — Naj počivajo v miru!

Toda preden pride do takega konca, traja lahko več časa in ob prvi priliki se karteli spet ustanove. Toda monopolni položaji so bili, so in bodo v vsa- kem oziru prej kazen kot blagoslov.

52

Gospod Volodijovski

»Pa saj tukaj ne manjka častnikov in vljud- nih tovarišev!

»Toda,« je dejala Eva, »ne vem, ali ti je oče omenil, da je tukaj Azija?«

»Azija Melebovič, Lipek? Poznam ga, dober vojak je!«

»Samo tega ne veš,« je rekel stari gospod Novovlejski, »da on ni Melebovič, ampak le tisti naš Azija, ki je s teboj rastle!«

»Za božjo voljo, kaj sišim! Leže si no! Meni je včasih to šlo po glavi, toda reki so mi, da je temu ime Melebovič; zato sem si mislil: no, ta ni tisti, Azija pa je ime, ki je pri njih splošno v rabi. Toliko let ga nisem videl, ni čudno, da nisem bil gotov! Naš je bil precej grd in nasilen, ta pa je lep človek!«

»Naš je, naš,« je rekel stari Novovlejski, »ali bolje, ne veš naš! Ali veš namreč, kaj se je po- kazalo, čigav sin je to?«

»Odkod naj to vem?«

»Velikega Tuhaj-bejate!«

Mladi se je mogočno udaril z rokami po ko- lenih, da je kar počilo.

»Lastnim ušesom ne morem verjeti! Velikega Tuhaj-beja sin? Torej je knez in kanov sorodnik! Ni na črni imenitnejši krvi od Tuhaj-bejeve!«

»Ali to je vražja kri!«

»Vražja je bila v očetu, sin pa nam služi. Sam sem ga videl skoraj dvajsetkrat v bojih. Ha! Zdaj razumem, odkod se jemlje v njem ta vražji pogum! Gospod Sobieski ga je vpričo vse vojske pohvalil in ga imenoval za stoltnika. Rad ga po- zdravim iz vse duše! Strumen vojak! Iz vsega srca ga pozdravim!«

»Samo prezaupen ne bodi z njim!«

»Pa zakaj? Ali je on moj ali naš sluga? Jaz sem vojak, on je vojak, jaz sem častnik, on je

častnik. Kajpak, če bi bil to kakšna reva od pe- hote, ki s trstiko regiment upravlja, ne rečem. Toda če je on Tuhaj-bejevič, se vendar v njem ne pretaka nikaka prostaka kri. Knez je in knez in hetman sam bo mislil na to, da ga po- vzišne v plemiški stan. Kako naj viham nos nad njim, ko pa sem pobratim Kulak-murje, pobratim Bakči-age, pobratim Sukimana! Vsi ti pa se ne bi sramovali pri Tuhaj-bejeviču ovce pastiti!

Evica je nenadoma obšlo veselje, da je znova poljubila brata, potem pa je sedla prav blizu k njemu in ga začela z lepó roko gladiti po kuštra- vih lasih.

Prilod gospoda Volodijovskega je pretrgal to ljubkovanje.

Mladi Novovlejski je skočil kvišku, da po- zdravi starejšega častnika. Začel se je takoj opravičevati, zakaj se ni najprej javil poveljniku, ka- kor je bila njegova službena dolžnost. Stori! ni tega zlasti zato, ker ni prišel službeno, ampak v zasebni zadevi.

Volodijovski ga je ljubeznivo objel in odgo- voril:

»Kdo bi ti neki vzel za zlo, mili tovariš, da si po toliko letih ločitve najprej očetu kolena ob- jel! Kaj drugega bi bilo, če bi šlo za službo, toda gotovo nimaš nobenega naročila od Ruščica?«

»Samo poklons. Gospod Ruščič je pa odrinil k Jahorilku, ker je dohl obvestilo, da je na snegu mnogo konjskih sledov. Pismo vašega blagorodja je moj poveljnik prejel in takoj poslal k ordi, k svojim sorodnikom in pobratimom, da bi tam iskali in povpraševali, sam pa ne piše, ker pravi, da ima pretežko roko in nima nobene spretnosti v tej umetnosti.«

»Ne piše rad, vem,« je rekel Volodijovski.

»Sablja je pri njem vedno poglavitna stvar.«

Tu je pomigal z brčicami in dodal ne brez neke bahavosti:

»Pa ste se vendar dva meseca zaman gnali za Azba-bejem.«

»A vaše blagorodje ga je požrlo kakor ščuka

klina,« je zaklical navdušeno gospod Novovlejski. »No, Bog mu je mešala pamet zmešal, da se je gospodu Ruščiču sicer umaknil, začel pa pod vašo blagorodje. To je zaletel, ha!«

Prijetno so posegetale te besede malega vi- teza in ker je hotel vljudnost vrniti v vljudnostjo, se je obrnil h gospodu Novovlejskemu in rekel:

»Meni Gospod Jezus doslej ni dal sina, am- pak, če bi mi ga kdaj naklonil, bi želel, da bi bil podoben temule kavalirju!«

»Saj ni nič takega, saj ni nič takega!« je od- vrnili stari šlahtič. »Nequam (nepridiprav) je in konec.«

Kljub tem besedam pa je začel kar sopihati od zadovoljstva.

»Velika redkost mi je zopet!...«

Medtem pa je mali vitez začel gladiti Evico po obrazu in ji rekel:

»Vidiš, gospodična, jaz nisem več tako mlad, toda moja Baška je skoraj tvojih let, zato pazim na to, da bi vendarle imela včasih kako lepo, mla- dim letom primerno razvedrilo... Ali ni res, da jo tu vsi ne samo občudujejo, ampak tudi lju- bijo, in upam, da tudi ti, gospodična, priznaš, da to zaslužiš?«

»Ljubi Bog,« je zaklicala Evica, »ni na svetu več druge take! Pravkar sem to povedala!«

Mali vitez se je silno razveselil, da se mu je kar obraz zasvetil, in je odgovoril:

»Ali si res to rekla, gospodična? Aha, kaj!«

»O, res, res je tako povedala!« sta vzkliznila oba skupaj, oče in sin.

»No, pa se preobleci kar najlepše, gospodična! Danes sem namreč, ne da bi Baška za to vedela, pripeljal iz Kamenca zbor godcev. Ukazal sem jim, naj svoja godala skrijejo v slamo, njej pa sem rekel, da so prišli cigani, da konje podkulejo. Danes zvečer priredim imenitno plesno zabavo. Veseli jo to, veseli, čeprav se rada dela resno matrono.«

Po teh besedah si je začel gospod Mihael roko meti in je bil sam s seboj zelo zadovoljen.

Za otroka

Z nekako elastično radi poudarjajo naši časopisi besedo, da je ta in ona mlada mati padla kot žrtev materinstva! Toda te žrtve so primeroma tako maloštevilne, da bi o njih prav lahko molčali, če pomislimo, koliko ljudi pade in umrje kot žrtev bele kuge, ki se z grozovito naglico širi tudi med mase naroda po naših mestih, po delavskih krajih in prodira že tudi ven na deželo. Dobijo se že župnije, kjer je število rojstev znašalo svojčas do 50, zadnja leta pa je padlo že doli na 40, če ne še nižje. To da misliti!

Pred nekaj tedni je »Slovenec« tožil, da Evropi vedno bolj manjka otrok. Seveda, če bi se človek ustavil pred eno ali drugo naših kol, bi morebiti še prišel do sklepa, češ, pa pravijo, da bo kmalu zmanjkalo ljudi. Le pogledjte, koliko je še otrok na svet! Kaj pa če človek bere v zapiskih častnega kanonika ljubljanske škofije J. Omana (Za božjim klicem, str. 143) besede: V tork zjutraj smo zapustili Pariz. Ni mi bilo žal po njem. Menda še nisem videl tako pustega mesta, ne prej, ne pozneje. Razen tistih pohabljenih sirot v cerkvi presv. Srca (bilo jih je okrog 200!), nisimo ves čas videli niti deset otrok na pariskih ulicah. Mesto, ki nima otrok, je puščava, pa naj ima tudi vse druge zanimivosti.

In prav Francozi tolikokrat tožijo, da jim manjka družin z otroki. Vemo tudi, da drugi močnejši in številnejši narodi razpisujejo nagrade za družine z večjim številom otrok. To se pravi, da jim pogled v rojstne in krstne knjige, pogled v statistiko življenja in smrti kaže: »Pozor! Pregledajte svoje vrste in berite v njih, da ste na poti v pogin. Kaj vam pomagajo vaši milijoni, kaj vaše zabave in

plesni večeri, kaj ves zunanji sijaj, če pa vrste vašega življenja padajo v groblje!

Dvomimo, če se bo način z nagradami za obnavljanje življenja in zaroda obnesel? Zelo dvomimo. Pohlep je sicer močna gonilna sila, to je res, toda propada ne bo ustavil. Ali ne vidimo na lastne oči, da se

TEŽKA ZIMSKA HRANA

in premalo gibanja so v zimskem času čisto vzrok slabe prebave želodca, čestih omotic, zaprtosti in nerednega črevesnega delovanja. Stare boleznici se vsled mraza zopet izraziteje pojavijo: hemoroidi, motnje v želodcu, zaprtje, zastupljanje, črevesna obolenja, splošno in prehitro debeljenje, glavobol, nespečnost, napetost telesa ter omotica. Posebno zrelejši in starejši osebe so tem nadlogam podvržene. Planinka — Bahovec čisti ter tako deluje balgo-dejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje. Zahtevajte v lekarnah izrecno le Planinka čaj po din 20,— in din 12.—

Reg. S. br. 20.530/35.

ravno premožne družine na vse kripje otep-ljejo otrok, Bogataši, katerim ni nič, prerediti tudi do deset otrok, pa so zadovoljni, če imajo pod svojo streho dvoje, kvečjemu troje nebojlgencev.

Tudi naš svetovni KKK — mislim, da razume, kaj pomenijo ti trije KI — je v svojih resolucijah pokazal, da vsaka zloraba zakona ubija naš mali narod. Zloraba zakona je strah pred številnimi otroci. In ta strah prodira tudi že v naše vrste. Da se ta strah odžene, ni zadosti samo kazati na nagrade kot na nekakšen med in sladkorček, veliko bolj je treba dvigniti versko življenje, za-upanje v božjo previdnost, ki nad nami in

nad vsjo zemljo čuje in bedi in nas vodi tudi skozi viharne dobe naših časov.

Vedno bolj se moramo zavedati, da ob-stanek in moč našega naroda ni samo v naših pesnikih, umetnikih in učenjaki — seveda jih tudi potrebujemo! — moč in živ-ljenje našega naroda je v zdravih družinah. Če bodo družine odpovedale, bodo tudi pre-nehali naši možje, ki so slava in ponos na-šega in vsakega naroda: ne bo jih več!

Strah pred otroci! Nekatera družina je že rekla: »Čemu pa naj imamo otroke, če nam jih pa poberejo in vzamejo v vojsko, da jih tam pobijejo!«

Ali ni v teh besedah kruto obsojeno div-janje vojskovanje in pobijanje človeštva! Na-re-dite vi, ki vodite narode skozi zgodovino, mir na zemlji, naredite ga ne s smrtijo, ne z unikanjem, ne z zastupljanjem in požig-anjem, zemlja in mase bojevnikov niso vaš last, ampak so last vsega in vsakega naroda, in narod se za to, kar je njegovega, boji!

Ne torej z nagradami, pač pa v luči vere in miru bomo delali — za otroke. In zdaj umejte kralji, kronani in nekronani, dajte se poučiti, ki ste sodniki na zemlji!

Slovenski dom

JB NAS CENENI POPOLDNEVNİK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPILO PRIPOROČA-MO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA-ONEGA, KI SI NE MORE NAKUPITI »SLO-VENCA« JB »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUB-LJANO, NAJ VAM POŠLJE NEKAJ ŠTEVILE LINTA NA OGLED.

XXXIII.

Sneg se je uspal tako na goslo, da je popo-lnoma izpolnil jarek okoli postojanke in visoko zasul ograjo iz kolov. Na dvorišču je bila noč in snežni vihar, glavna soba hrepijske fortalice pa se je vsa kopala v luči. Dva godca sta igrala na gosli, tretji na mali bas (violoncello), dva na čekane in eden na rog. Goslača sta jo rezala od ušesa, da ju je trenutno kar obračalo, tistim pa, ki so igrali na čekane in rog, so se napenjale lica in oči s krvjo zalivale. Najstarejši častniki in to-variši so sedeli na klopih ob stenah drug poleg drugega, kakor sede sivi golobje na strešnem slemenu; pili so med in vino in gledali plesalce. Prvo dvojico sta tvorila gospod Mušalski, ki je bil kljub svojim letom prav tako imeniten plesalec kakor lokostrelec, in Baša. Na sebi je imela oblo-ko iz srebrne lame, pošito s hermelinovimi ro-bovi, da je bila videti, kakor bi kdo svežo rožo zataknil v nov sneg. Čudilo so se njeni lepoti stari in mladi in vzklil »prekrasno!« se je neho-te izvil mnogim iz prsi; čeprav sta bili namreč Novo-viejska in Boska nekaj mlajši od nje in nenavd-no lepi, je bila vendar ona med njimi najlepša. V obeh ji je plamtelja radost in veselje; prerinila se je k malemu vitezu in se mu smejala se za-hvaljevala za zabavo. Skozi odprta rožnata usta so se ji bliskali beli zobki, vsa se je svetila v svoji srebrni lami in migljala kakor žarek ali zve-zdica in slepila obenem oči in srca s svojo lepoto otroka, ženske in cvetja.

Za njo so vihrali razklani rokavi, podobni krilom velikega metulja; kadar pa je dvignila z rokama okrajka jopice in se pred plesalcem po-klonila, si mislil, da splava v zemljo kakor kakšna prikazen ali kakor tiste večje, ki v jasni poletni noči švigajo nad bregovi grad.

Zunaj so pritiskali vojski stroge, brkate obra-ze na razsvetljene šipe, si ploščili ob njih nosove in gledali na sredo sobe. Zelo jim je bilo všeč, da prekaša oboževana gospa vse druge po lepoti, za-kaj vsi so kar noreli za Bašo. Zato niso štedili z

zabavljicami na Novoviejsko in na Bosko in so z gromkim krikom pozdravljali Bašo, kadar se je približala k oknu.

Volodjovski je rasel kakor na drožeh in po taktu kimal z glavo na Bašine gibe. Gospod Za-globa je stal z vrčkom poleg nje, udarjal z ного ob tla in razlival pijačo, včasih sta se z malim vitezom obrnila drug k drugemu in se gledala: nenavadno zamaknjenje jima je zapiralo govorico in sapo.

Baška pa je migala in migala po vsej sobi, vedno bolj vesela, vedno bolj prikupna. To je bila zanjo šele pustinja! Zdaj bitka, potem zopet lov, nato zabava in ples in kapela in množica vojakov — in moč največji med njimi. Ljubeč in ljubljen. Baša je čutila, da jo vsi ljubijo, da jo občudujejo, da jo obožujejo, da je mali vitez zaradi teza vedno bolj srečen; zato se je tudi sama čutila srečno, ka-kor ptice, ko se s prihodom pomladi spreletavajo po majskelem ozračju in glasno in radostno kriče.

Druga dvojica za Bašo je bila Novoviejska z Azijo. Evica je bila oblečena v karmezinsko suk-njico. Mladi Tatar ni nič govoril z njo, ker ga je belja prikazen, blesteča v prvi dvojici, popolnoma opejala, ona pa je mislila, da mu razburjenje tako zapira glas v prsih, in se je trudila, da bi mu spo-znala z lahini, potem pa z vedno močnejšimi pri-tiski z roko vili pogum. Azija se je včasih tudi odzval njenim pritiskom tako silno, da je komal mogla poltačiti bolesten vzklil. Toda to je delal mogla poltačiti bolesten vzklil. Toda to je delal mogla poltačiti bolesten vzklil. Toda to je delal

Trenutno pa, kadar se mu je nekoliko vrnila zavest, ga je prišlo, da bi zgrabil Evico za rlo do-ki jo dušil in se tako pasel nad njo zato, ker mu in Bašo. Takrat je prebadal ubogo gospodično s svojimi sokoljimi, okrutnim pogledom, njej pa je začelo srce močnejše biti, ker je mislila, da gleda iz ljubezni nanjo tako grabelljivo.

V tretji dvojici pa je plesal mladi gospod Novoviejski z Zošo Bosko. Ta je, potončnici podob-na, dobila s povešenimi očmi poleg nje, on pa je bil ves kot razdivjan konjček in skakal kot razdivjan konjček. Izpod njegovih okovanih peti so letale trčice, lasje so mu vihrali, lica so se mu pokrila z rdečico, široko je razpri nosnice kot turški konj in vrtel Zošo kakor vihar listje in jo od-našal po zraku. Razveselila se je v njem duša brez mere in ker je bival na robu Divjih poljan in po cele mesece ni videl žensk, se mu je Zoška nemudoma tako vsadila v srce, da se je v enem trenutku smrtno vanjo zaljubil. Od časa do časa je pogledal na njene povešene oči in zardela lica in kar prhal ob tem ljubem pogledu in tem močnejše kresal iskre s podkovicami in jo pri obratih tem silnejše prižemal na svoje široke prsi in se v pre-obilici veselja na široko smejal in kipel in jo vedno močnejše ljubil.

Zoša pa se je prestrašila v ljubem srčecu: toda to ni bil neprijeten strah, zakaj ugrabil ji je celo ta vibravec, ki jo je kar zgrabil in odnesel. Pravi zmaj! Saj je videla v Javorovu raslične ka-valirje, ali na tako ognjevitega doleže še ni na-lelela in nobeden še ni tako plesal in nobeden je še ni tako nase prižemal. Zares, pravi zmaj!... Kaj naj s takim naredi, ko pa se mu ni moglo upreti!...

V naslednji dvojici je plesala z vpludnim to-varišem gospodična Kaminjska, potem pa Kiere-movičeva in Nereševičeva. Čeprav sta bili tidve meščanki, so ju vendar povabili v družbo, ker sta se obe dami znali zadosti dvorsko (uglajeno) vesti in sta bili zelo premožni. Resni Naviragh in oba Anardrata so z rastočim začudenjem gledali poljske plesce. Starejši gospodje so pri medu vedno močnejše hrumeli, kakor hrume poljske kobilice na strnišču. Vendar je kapela glušila vse glasove — v sredi sobe pa je veselje in srceh raslo in raslo.

Med tem je Baška pustila svojega plesalca, približala vsa zasopla k svojemu možu in sklenila pred njim roke:

Zgodba o zaprašeni knjigi

(Beseda o knjigah in knjižnicah.)

Moj prijatelj, ki me je poznal kot knjižničarja naše farne knjižnice, mi je nekoč dejal: »Ti, pri sosedu pa imajo neko dragoceno knjigo iz vaše knjižnice. Dolgo let je že pri njih, ne vedo od kod je, jaz pa sem jo prepoznal po štampljki.« Ob priliki res stopim k tistemu sosedu, povprašam po knjigi in končno jo dobim nazaj. Bil je fino vezan letnik »Dom in svet«, katerih je res že pred desetimi leti nekaj zmanjkalo v naši knjižnici.

Toda to ni edinstven primer. Naše podeželske knjižnice hirajo že dolga desetletja na hudi bolezn. Ne posveča se jim pažnje: Ne od strani društev in knjižničarjev, še manj od obiskovalcev-bralcev. Menda bo šla na račun drugih težja krivda; društva in knjižničarji marsikje z izredno marljivostjo skrbje za knjižnice. In skoraj bi verjel besedam onega priletnega knejižničarja-inteligenta, ki mi je dejal: »Ljudje še niso zreli za čitanje knjig.« Da, če niso, jih je treba vzgojiti.

Ali izprašamo najprej našo društveno vest. Ali nismo dostikrat silno mnogo več pozornosti posvetili n. pr. igram kot pa knjižnici? Ena glavnih nalog naših društev, t. j. odbornikov in članov, je delo za katoliški tisk. Pa je knjiga tudi tisk, včasih še bolj važna kot časopis. Toda knjižne omare so ponekod skoraj zaprte: popolnoma so pozabili na knjižnico. Še nekaj bi bilo treba: na predavanjih seznanjati ljudi s slovensko knjigo. O vseh mogočih stvareh se predava po društvih, kakaj bi o knjigah, o vzgoji k pravilnemu branju nikdar ne rekli besede. Knjižničar ima dalje silno važno in odgovornost polno nalogo. Pomagajmo mu jo vršiti vsi: odbor in člani ter bralci.

Tudi o teh besedo. Naše knjižnice posejane največ mladina. Vihrava, neredna. Koliko posla ima tu podeželski knjižničar. Vsakemu posebej bi trebal zabiti, naj pazi na knjigo. Vsakega posebej terjati, da jo prinese ob pravem času nazaj. Če tega ne bo delal, se mu bo zgodilo: kmalu bo imel prazno knjižnico. Naj bi pač vsi neredni obiskovalci pomislili, koliko velja vsaka posamezna knjiga. In da je največkrat niso plačali obiskovalci s tisto malenkostno odškodnino ali članarino, temveč je bil denar zbran od drugih. Koliko skrbi in truda posveča tak podeželski knjižničar ali knjižničarka knjižnici in to vse z idealnim stremljenjem, koristiti bralcem. Vsem tem mladim, pa tudi starim obiskovalcem velja torej klic: Bodite redni pri čuvanju in vračanju knjig. Pa se vidi dostikrat primer, ko fant, dekle prinese knjigo iz knjižnice. Prvi jo vzame v roko otrok: mali bratec ali sestra. Tako že nova knjiga, prvič izposojena, ni več nova.

Poleg knjižnice naj bi nujno bila čitalnica. Toliko izhaja pri nas listov in revij in posameznik res ne more vseh naročiti. Društva naj uredijo čitalnico, ki bo nadomestovala vaško gostilno.

Zimski večeri so dolgi. O, le pojdemo v našo farno knjižnico. Pozanimajmo se za knjige, pa ne samo leposlovne, samo romane, povesti, tudi strokovne knjige bomo poiskali. Društva jih naj poskrbe. Iskali bomo domače blago: domače pisatelje — Jurčiča, Finžgarja, Preglja, Bevka; ne samo Karla Maya.

Tako. Ponos fare je skrbno urejena knjižnica, dobro založena s knjigami, ki je ne kaže slabi, neredni obiskovalci. ar.

Zagrebski Slovenci

Znano je, da ima vsaka še tako zakotna slovenska vasica, če ne več pa vsaj eno društvo, ki deluje na kulturnem polju. Pa tudi mi, ki živimo izven meja svoje ožje domovine, smo ostali zvesti navadi in zato ni čudno, da je v Zagrebu okrog osem slovenskih društev, ki delujejo na prosvetnem polju in vabijo Slovence v svojo sredino. Največje in najdelavnejše med vsemi pa je Slomskovo prosvetno društvo, ki si je nadelo nalogo združevati Slovence vseh slojev, da se ne izgubijo v vrvežu in vabah mesta ter jim potem svojih odsekov nuditi raznovrstno zabavo in pouk; obenem pa skrbijo društvo za cerkveno petje pri Sv. Roku, prijazni cerkvi, kjer se daruje vsako nedeljo in praznik sveta maza, popoldne pa se opravljajo večerice za zagrebske Slovence.

Slomskovo prosvetno društvo prireja vsak mesec v Jeronimski dvorani igre in tako je dramatični odsek tega društva v letošnji sezoni uprizoril Finžgarjevo dramo »Veriga«, dalje komedijo Dobakega »Dva para se ženita«, priredil Miklavžev večer, deklinski odsek pa je pri tej priliki prvič javno nastopil z igrice »Božična noč ciganke Leile« in je dokazal, da se je tudi on resno poprijel dela. Igrica je nad vsako pričakovanje dobro uspela. Igralci in igralka SPD pa se že vadijo za novo igrice »Živa pokopana«, katero bodo uprizorili dne 14. januarja 1940 v Jeronimski dvorani in ste vsi zagrebski Slovenci toplo vabljeni, da si ogledate to prekrasno dramo.

Poleg tega pa prosvetni odsek SPD prireja vsako nedeljo po večernih v svojih društvenih prostorih, Gajeva 4-II., zanimiva predavanja in prosvetne večere. Tako smo imeli Gregorčičev večer, slisali predavanje o stiških menihih, poučeni

smo bili o socialnem vprašanju itd. Predavanj se udeležuje mnogo zagrebskih Slovencev, tako, da so društveni prostori pri vsakem predavanju do poslednjega kotička napolnjeni, kar je dokaz, da si ljudje želijo tudi duševno izobraževati.

Deklinski odsek, Benjamintek društva, se je z vso vneemo oprijel dela in uspeh ni izostal. Odsek šteje okoli 60 članic, ki se na svojih sestankih praktično in duševno izobražujejo, uvela pa je tudi nemški tečaj, ki je zelo dobro obiskovan.

Dovolj zabave si lahko privoščijo člani v Slomskovem prosvetnem društvu, bodisi s čitanjem, igranjem biljarda, šaha, petjem itd. pa nas poleg tega razveseli še tamburaški zbor s kakimi veselimi komadi in katerega vodi g. Ivan Černe.

Premajhna je slovenska zemlja, da bi mogla prehraniti vse, ki so se rodili na njej in zato smo tisti, ki nam ni bilo usojeno vdihavati sveži slovenski zrak, veseli, da si vsaj v slovenskem društvu poiščemo poštenih zaobav ter prijetnih uric, ko si krajamo čas s prelepim materinskim jezikom ter vsaj v teh trenutkih pozabimo, da nismo na svoji domači zemlji.

Zagreb. Praznik Marijinega Brezmadežnega spočetja smo pri sv. Roku prav lepo proslavili. Krasne Marijine pesmi, katere so peli pevci na koru, so nas tako razveselile, da se nam je zdelo, da smo sredi lepe Slovenije. Po sv. maši so naši fantje in dekleta v obilnem številu pristopili k obhajilni mizi in tako opravili svojo božično pobožnost. — Veselo božično praznike in srečno novo leto vsem bralcem »Domoljuba«, prijateljem in prijateljicam, posebno pa onim iz naše fare želi Jožef Kostrevo.

Sovjetski vojak

Poročila o sedanjih bojih na Finskem, čeprav prihajajo z dokaj različnih strani, se čudovito ujemajo v nečem, namreč o tem, da je položaj sovjetskega vojaka, ki se mora proti svoji volji boriti s Finci, vse prej kot zavidanja vreden. Takšna poročila gotovo niso kar tako izmišljena, saj jih pošiljajo večjim evropskim časopisom njihovi posebni poročevalci, ki se o vsem sami lahko prepričajo na lastne oči. Med drugim je te dni posebn Reuterjev dopisnik poročal naslednje:

Mudil sem se v družbi finskih vojakov na karelijskem bojišču, kjer se zdaj mude prvi sovjetski oddelki pred Mannerheimovimi utrdbo. Tukajšnje vremenske razmere so zelo neugodne. Medtem ko so sovjetske topovske granate žvižgale nad našimi glavami, smo se počasi bližali prvi finski bojni črti. Tu se razprostirajo pokrajine, vse zalite s snegom in posejane z minami. Skoz drevje, ki mu je težak sneg skrivil veje skoraj do tal, sem opazoval finske vojake, ki so čepeli za skrbno prikritimi strojinicami in topovi, dočim so opazovalci skrbno zasledovali vsako premikanje sovjetske vojske.

Fincem pomaga tudi narava sama. Vsak finski vojak voljno in vestno opravlja svojo vojaško službo in je v tem oziru vreden vsega obkroževanja. Avtomobili, s katerimi so se vozili časnikarji, so bili tudi skrbno zakriti, tako da jih sovražna letala ne bi mogla opaziti. V hipu smo zaslišali nad seboj brnenje letal. Brž smo poskakali v sneg. Pozneje smo ugotovili, da so bila to finska letala, ki so imela spodaj pritrjene namesto koles posebne vrste smuči zaradi lažjega pristajanja na zmaznjenem svetu. Prvi učinek sovjetskega udejstvovanja smo opazili, ko smo prišli v neko bližnjo vas, ki so jo ruske bombe z letal popolnoma porušile. Tu nas je sprejel neki finski polkovnik. Opozoril nas je, da smo samo še kakšne pol milje proč od sovjetskih prvih oddelkov, ki so ta dan še prav posebno neizprosno sipali ogenj na nasprotno stran. Ruski topovi so dobesedno zasuli to vas z bombami in granatami. Razrušili so tudi cerkev. Polkovnik nam je dejal, da zadnja dva dneva sovjetska vojska nekako počiva in da ni izvedla nobenega večjega napada na finske postojanke, da pa je zato treba pričakovati v najkrajšem času večjo ofenzivo. Finske izgube so po izjavi tega polkovnika zelo malenkostne, dočim so Finci zajeli te dni spet več topov in je v njihove roke padlo tudi precejšnje število sovjetskih vojakov. Ko so preiskovali sovjetske ujetnike, so razen drugega pri njih našli tudi časopise, ki so bili stari več kot en mesec. Iz tega dejstva sklepajo, da mora biti zveza med sovjetskimi četami in zaledjem izredno slaba, kar ob takšnih vremenskih razmerah tudi ni nič čudnega. Sovjetski vojaki v teh krajih tudi nimajo šotorov, pač pa morajo prenočevati kar na prostem, v snegu, kjer si morajo zaradi hudega mraza zakuriti. Ti »kresovi« v snegu pa so zanje lahko spet usodni, kajti Finci tako kaj hitro dobe Sovjete na muho.

Nekoč je bilo sedem držav ...

Bostonski dnevnik »Christian Science Monitor« je pod naslovom »Premišljevanja ob gorli peč« pred kratkim prinesel zgodovinski pregled »Sedmih velikih kraljestev«, ki so hotela svojo voljo in očetovstvo vsiliti vsemu svetu, pa so se končno vsa združila v prah.

Perzijsko kraljestvo je obsegalo današnje Grčijo, Turčijo, kavkaške države, del današnje sovjetskega Turkestana, Irak, Iran, Afganistan, Beludžistan, Sirijo, Palestino, Egipet in Libijo.

Kraljestvo Aleksandra Velikega je bilo približno prav tako veliko kakor perzijsko in je obsegalo še del današnje britanske Indije.

Rimsko cesarstvo je obsegalo vso zapadno in srednjo Evropo do Rena na zahodu in do Donave na jugu, vso severno Afriko, bližnji Orient do Kaspiskega morja in Perzijskega zaliva.

Cesarstvo Karla Velikega je okrog leta 814 obsegalo Francijo, Belgijo, Holandijo, Nemčijo do Odre, Češko in Moravsko, Hrvaško in Italijo do Ravene.

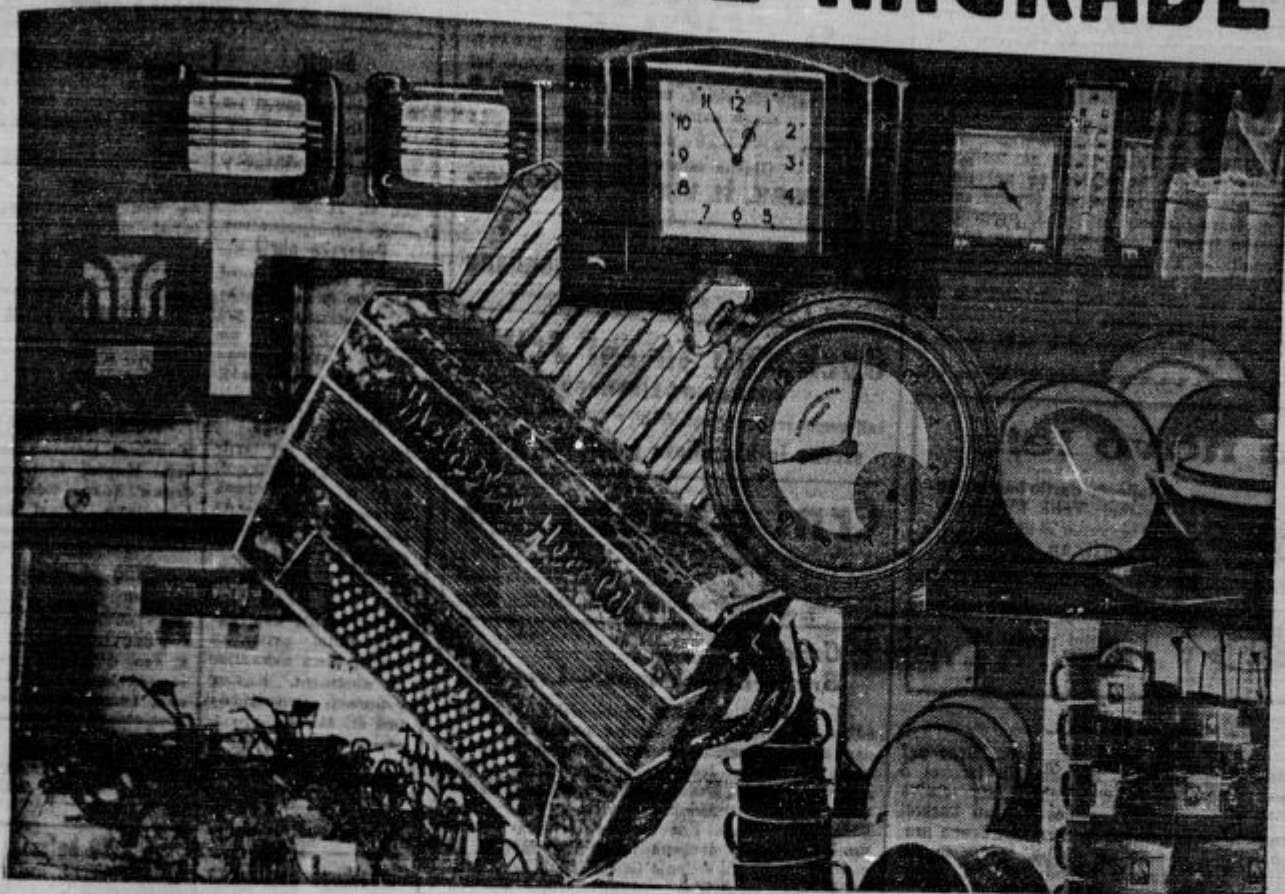
Karel V. je pod svojimi žezlom združil Nemčijo, Avstrijo, Holandsko, baltske države, del Poljske, Švico, skoraj vso Italijo, Španijo s kolonijami in velik pas vzhodne Francije.

Napoleon je spravil v svoj življenjski prostor razen Francije še Holandsko, Rensko zvezo, Italijo, Dalmacijo in več ali manj še Španijo z razen.

Toda vsa ta obširna kraljestva so nič v primeru z današnjimi poskusi nekaterih, ki skušajo spraviti podse ves svet, kar ga poznamo.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih „Domoljuba“!

DOMOLJUBOVE NAGRADE

Ne zametujte sreče, ki Vas čaka! 700 lepih nagrad

bo dne 15. februarja 1940 razdeljenih med sedanje in nove naročnike »Domoljuba«.

Žrebanje bo pred komisijo naročnikov. — Žrebanje bo po skupinah. Pravico do žrebanja ima vsak dosedanji in novi naročnik, ki do 31. januarja 1940 plača naročnino za »Domoljub« za celo leto 1940.

Nagrade so:

Dve nagradi v gotovini po 5000 dinarjev!

radijski aparati — šivalni stroj — harmonike — dvokolesa — plugi — brzoparilniki — brzoparilni lonci — kuhinjska posoda — čevlji — blago za obleke, srajce — ure — in razna druga koristna darila.

Vabimo vse dosedanje naročnike »Domoljuba«, da nam pridobijo novih naročnikov. Kdor pridobi pet novih naročnikov »Domoljuba«, ki bodo plačali naročnino za celo leto 1940, bo sam dobival »Domoljub« celo leto 1940 zastonj in bo tudi imel pravico do nagradnega žrebanja in tudi do požarne podpore, ki znaša 1000 din.

Ima redno 2 strani slik. — Je glasilo vseh Slovencev in zato ima novice iz vseh krajev Slovenije!

»Domoljub« naročite pri naših zastopnikih, ki so po vseh farah, ali pa direktno v upravi »Domoljuba«, Ljubljana.

Naročite „Domoljuba“ takoj! ★ Sreča Vaš čaka!

Nemščino, italijanščino in esperanto poučuje pismenim potom

Jezikovna dopisna šola, Št. Vid 72 nad Ljubljano preje na Jesenicah.

Učnina nizka, uspeh zagotovljen. — Zahtevajte prospekt. Priložite znamko za odgovor

Ako hočete imeti

lepo napravljen ženski plašč, moško suknjo, poravnani ali Hubertus, si izberite že izgotovljenega ali si naročite po meri

v Goričarjevi veliki trgovini

Ljubljana — Sv. Petra cesta 29.

Na zalogi velika izbira blaga za moške in ženske obleke, suknje in plašče za nereste in šenine. Za bala ima pripravljene krasne odeje, gradi za madrace, platno za rjuha, pregrinjala, zavese, morsko travo, kima, perje itd. že po zelo ugodnih cenah. — Priporočamo se vsem svojim starim odjemalcem, vabimo pa tudi tiste, ki do sedaj še niso bili pri nas, naj nas obiščejo ter se aktivirajo na »Domoljubac«.

Naše geslo je: Najhen zaslužek, velik promet!

Za novo leto

Najlepše darilo barometer zastoni. Velik 13x16 cm, kaže vreme 24 ur v naprej, patentiran, pošlje proti povračila stroškov Din 5,- v znamkah

Barometer Ljubljana I poštini predal 18. Samo še letos!

Preklic.

Podpisani Okrogar Janez, žel. upok., Breg pri Litiji obžalujem žaljivko, ki sem jih izrekel o Strmljancu Francu, pos. sinu iz Tenetiš, ker sem se uveril, da nimam nikakega poverja, mo karkoli očrtati in sem se uveril, da je Strmljan Franc pro-sovoljno izstopil iz vojaške službe. S tem se mu zahvaljujem istočasno, da je odstopil od kazenskega pregona.

Okrogar Janez.

Preklic.

Podpisani Klobova Jože iz Breznice 20, preklicujem vse one besede, katere sem govoril o g. Pavlu Sušniku in njegovi hčeri iz Breznice kot neresnične in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Škofja Loka, 15. decembra 1939.

Klobova Jože

PREKLIC

Podpisani Bertoncelj Jože, delavec, Sv. Duh št. 22, obžalujem in preklicujem, kar sem neresnično in žaljivega govoril o Zihel Antoni in Zihel Anici, šivilji, Sv. Duh št. 14, in se jima zahvaljujem, da sta odstopili od tožbe.

Bertoncelj Jože.

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. —

Vsak kmetovalec si lahko hitro in s malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. — Mnogo zahvalnih pism.

Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Na deželi pa prodaja Redin vsaka trgovina.

Najboljše sredstvo proti kašnu vnetju (ferš) in kašnu obolenjem pri stroci je zeliščno mazilo

„OKAMA“

Nešteto priznani od babic in mater. OKAMA mazilo čudovito ugodno in hitro deluje pri vseh in zastaralih reumih, opakišnih, turih, kšajih in drugih kašnih poškodbah.

Dob se v lekarnah in drogerijah.

Glavna zaloga lekarna

mr. OBLAK, Št. Vid nad Ljubljano

Zlato kupuje
J. Vilhar, mar. Ljubljana
Sv. Petra cesta 36 pri Zmajskem mostu

Opckarna Tavčar Feliks

Vodke nad Ljubljano

želi vsem svojim odjemalcem v njihovih domovih srečno in blagoslova polno novo leto

Črni gaber kupim

za takoj ali za posek posimi. Plačilo takoj, tudi pred posekom. Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljubac« pod številko 10392

Gradnja ceste Breg—Leviški most—Levec

Celjska kotlina ima s južnim delom banovine edino prebno cestno zvezo v smeri Laško—Zidani most in Brežice, katere uporabnost pa je odvisna od edinega lesenega mostu v Celju preko Savinje. V obče javnem interesu bi bilo, da se nujno pokrene vprašanje ustvaritve še kakšne druge nadomestne zveze. Ena možnost bi bila s čimprejšnjo gradnjo drugega mostu čez Savinjo na mestu ali v bližini sedanje Grenadirjeve brvi. Druga še prej ustvarljiva možnost bi bila naprava cestne zveze iz Brega skozi mestni park v Celju mimo Petrička do obstoječega Leviškega mostu in od tam do državne ceste.

S to zvezo bi dobilo Celje, predvsem pa Savinjska dolina cestno zvezo, ki bi pa bila iz obhiti državnih koristi nad vse važna že iz razloga, ker bi obšla Celje. Celjska mestna občina je iz teh razlogov že storila prve korake s tem, da je zgradila v okviru akcije za brezposelnost del ceste od Petrička do Jakobina, s čimer je omogočila vozni promet od Brega do Zg. Lise.

Da bi se začelo delo nadaljevalo, je predlagal vodja tehnične oddelka celjskega mestnega poglavarstva kot član okrajnega cestnega odbora v Celju, naj bi nadaljno zvezo do Leviškega mostu zgradil okrajni cestni odbor, ker bi ta drugi del ceste uporabljali prebivalci iz Leveca. Zastopnik občine Petrovč je predlagal, naj bi okrajni cestni odbor izboljšal obstoječi kolovoz Leviški most—Levec, s čimer bi bila navedena zveza že ustvarjena.

Okrajni cestni odbor je oba predloga osvojil in je za ta dela predvidel kredit 100.000 din ter izdelal načrte, ki so predloženi banki upravi v odobritev. Celjska mestna občina je sklenila, da se iz obče javne koristi zgradi cestna zveza Breg—Lise—Leviški most—Levec s odsekom od banovinske ceste L. reda Laško—Celje in s priključkom na državno kot občinsko cesto L. reda in sicer na ta način, da zgradi in po potrebi uredi del ceste Breg—Petriček do meje posestva Jakobina celjska mestna občina, ostali del od vključno posestva Jakobina proti Levškemu mostu do Leveca pa okrajni cestni odbor, oba pa iz sredstev svojih rednih proračunov.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljubac« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje prideleke ali iščejo poslova oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Mlinar

27 let star fant, vajen vseh vrst mlinov, na vodni in motorni pogon, išče službo pri mlinarju. — Naslov v upravi »Domoljubac« pod št. 21.055.

Pečarske obrti

se žel izučiti 15 letni fant. Če mogoče, hrana in stanovanje pri mojstru. Ponudbe na upravo »Domoljubac« pod »Vajence« 21.052.

Brinje in fige

dobite zopet pri trdniki Fran Pogačnik, d. s. o. s. v Ljubljani, Tyrseva (Dunajska) cesta št. 25 — Javna skladišča.

V župnišču

samoestan ali kak zavod želim priti na hlapca. Sem nekadišnji in abstinent. Naslov v upravi »Domoljubac« pod št. 21.046.

Služkinje

sprejem na manjšo kmetijo. Babnik Franc Vrnek 7, p. Kresnice.

Kovaškega pomočnika

s vso oskrbo v hiši takoj sprejme Matija Ogrine, kovaški in podkovski mojster — Sodražica, Dolenjsko.

Krava

s tretjim teletom na prodaj. Kozarje — Zeje št. 3.

Posestvo

v bližini Ljubljane, Celja, Maribora ali v Smartinu pri Litiji, od 150.000 do 250.000 din kupim. Prosim prodajalca za pismena pojasnila o posestvu. — Jernejčič, Begunje 4 pri Cerkljici, Notranj.

Hlapca

poštenega, pridnega, h konjem in za kmečka dela, sprejemem. Naslov v upr. »Domoljubac« pod št. 21.065.

Hlapca

za vsa gospodarska dela sprejemem. Naslov v upravi »Domoljubac« pod št. 21.723.

Dekle

za vsa kmečka dela takoj sprejme Trampus, Golo Brdo 11, p. Medvode.

Mesarskega vajenca

sprejme Lebeničnik — mesar, Krasnja, pošta Lukovica.

Kune, veverice

plačujem posebno dobro. Kupim tudi vse druge kože. Zdravila, Ljubljana, Stari trg št. 20.

Seno in stalo

prodam. Medno št. 2.

Pekovski vajence

s vso oskrbo v hiši sprejme. Ivan Novak, Ižanska cesta 46.

Hlapca in dekle

sprejem na kmetijo. Komar Vinko, Drav-lje 241.

2000 butar

kupi pekarna Požar — Vodmatska ulica, Moste, Ljubljana.

Hlapce

vajen konj, močan, 20—25 let star, se takoj sprejme za vožnjo apnenca itd. Naslov v upr. »Domoljubac« pod št. 21.045.

Meške obleke

perilo in vsa oblačila po priznani nizki ceni za nabavite pri Preskerju — Sv. Petra cesta 14 — Ljubljana.

Krojaškega vajenca

poštenih staršev takoj sprejme Jožep Sežon, krojač, Cerklja.

Hlapca

h goveji živini — in dekle za kmečka dela sprejemem. — Vidmar, Ižanska cesta 252.

Zahtevajte povsod naš list!

»Domoljubac« stane 28 din za celo leto, za inosmetre 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubac«, naročnine, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljubac«. — Oglasi se tarifaravnajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-64. Izdajatelj: dr. Gregorij Požar. — Urednik: Janez Kosič. — Tiskovna hiša: J. Kramar.

